

Spedkost – 12 måneder

Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant 12 måneder gamle barn

Spedkost 2006 – 2007

HEFTETS TITTEL: Spedkost 12 måneder
Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant
12 måneder gamle barn
Spedkost 2006-2007

UTGITT: 3/2009

BESTILLINGSNUMMER: IS-1635

UTGITT AV: Helsedirektoratet,
Mattilsynet og Universitetet i Oslo

KONTAKT: Helsedirektoratet,
avdeling ernæring

POSTADRESSE: Pb 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo

BESØKSADRESSE: Universitetsgaten 2, Oslo

TLF.: 810 200 50

FAKS: 24 16 30 01

www.helsedirektoratet.no

HEFTET KAN

BESTILLES HOS: Helsedirektoratet
v/ Trykksakekspedisjonen

E-POST: trykksak@helsedir.no

TLF.: 24 16 33 68 (tirsdag-torsdag kl. 12-14)

FAKS: 24 16 33 69

Ved bestilling, oppgi bestillingsnummer IS-1635

FORFATTERE: Nina Cecilie Øverby,
Anne Lene Kristiansen
og Lene Frost Andersen
Avdeling for ernæringsvitenskap,
Universitetet i Oslo
Britt Lande, Helsedirektoratet

ILLUSTRASJON: Tank

Forord

I 2006/2007 ble det gjennomført landsomfattende undersøkelser av kostholdet til 6, 12 og 24 måneder gamle barn.

I denne rapporten presenteres resultater fra Spedkost 12 måneder 2007, samt en sammenligning med resultater fra forrige Spedkost 12 måneder 1999. Resultatene fra Spedkostundersøkelsen blant 6 måneder gamle barn er tidligere publisert i egen rapport, mens Småbarnskostundersøkelsen blant 24 måneder gamle barn vil presenteres i en senere rapport.

Spedkost 12 måneder ble gjennomført av Universitetet i Oslo (UiO), avdeling for ernæringsvitenskap, på oppdrag fra Mattilsynet og Helsedirektoratet.

Rapporten er utarbeidet av Nina Cecilie Øverby (UiO), Anne Lene Kristiansen (UiO) og Lene Frost Andersen (UiO), i samarbeid med Britt Lande (Helsedirektoratet).

Takk til barn og foreldre som deltok i undersøkelsen og til prosjektgruppen for Spedkost og Småbarnskost bestående av Lene Frost Andersen, Kerstin Trygg, Elin Bjørge Løken, Anne Lene Kristiansen, Inger Therese Lillegaard (alle UiO), Britt Lande og Lars Johansson (Helsedirektoratet) og Gyrd Omholt Gjevestad og Rønnaug Aarflot Fagerli (Mattilsynet).

Oslo, mars 2009

Innhold

Forord	3
Sammendrag	6
1 Innledning	9
2 Utvalg og metode	12
2.1 Utvalg	12
2.2 Design	12
2.3 Metode	13
2.3.1 Kostdata	13
2.3.2 Andre data	14
2.4 Dataanalyser	14
3 Resultater	16
3.1 Beskrivelse av utvalget	16
3.2 Amming i andre levehalvår	17
3.3 Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning og kumelk	17
3.4 Inntak av matvarer	17
3.4.1 Grøt	17
3.4.2 Brød og andre kornvarer	18
3.4.3 Smør/margarin på brødet	18
3.4.4 Pålegg	18
3.4.5 Grønnsaker, poteter, kjøtt og fisk	18
3.4.6 Frukt og bær	18
3.4.7 Kumelk og yoghurt	18
3.4.8 Morsmelkerstatning	19
3.4.9 Vann, juice og søte drikker	19
3.4.10 Økologiske produkter	19
3.5 Vitamin D-tilskudd/kosttilskudd	19
3.6 Energi- og næringsstoffinntak	19
3.7 Kilder til næringsstoffer	20
3.7.1 Kilder til totalt fett	20
3.7.2 Kilder til mettet fett	20
3.7.3 Kilder til tilsatt sukker	20
3.7.4 Kilder til vitamin A	20
3.7.5 Kilder til vitamin D	20
3.7.6 Kilder til jern	20
3.8 Ulikheter i amme- og kostvaner	20
3.8.1 Kjønn	21

3.8.2	Ammestatus	21
3.9	Måltider	21
3.10	Matvarer som unngås	21
3.11	Problemer med spising/mat	21
3.12	Kanaler for informasjon og vurdering av informasjonen	21
3.13	Kosthold i første leveår 0-12 måneder - data fra Spedkost 6 og 12 måneder	22
3.14	Sammenligning av enkelte resultater fra Spedkost 12 måneder 2007 med resultater fra Spedkost 12 måneder 1999	22
3.14.1	Vekt og lengde	23
3.14.2	Amming	23
3.14.3	Matinntak	23
3.14.4	Energi- og næringsstoffinntak	23
3.14.5	Vitamin D-tilskudd/kosttilskudd	24
3.14.6	Matvarer som unngås	24
3.14.7	Kanaler for informasjon om amming/ spedbarnsernæring	24
4	Oppsummering	25
5	Litteratur	26
6	Oversikt over tabeller og figurer	27
7	Tabeller og figurer	31
	Vedlegg	75
1)	Tabell: Matvareinntak blant brukere av den enkelte matvare	
2)	Dokumentasjon for trekking av utvalg	
3)	Invitasjonsbrev	
4)	Spørreskjemaet	
5)	Purrebrev	
6)	Brev til dem som manglet opplysninger om vekt og lengde	

Sammendrag

Dataene fra den landsomfattende Spedkostundersøkelsen, som ble gjennomført blant 12 måneder gamle barn, viser at kostvaner i andre levehalvår i stor grad er i tråd med anbefalingene for spedbarnsernæring. Sammenlignet med resultater fra Spedkost 12 måneder 1999 har det skjedd flere forbedringer av kostholdet. Det har vært en stor reduksjon i inntak av sukker og søte drikker og langt flere ammes i hele første leveår.

- Andelen spedbarn som fikk morsmelk var 75 % ved 7 måneders alder, 63 % ved 9 måneders alder og 46 % ved 12 måneders alder.
- Gjennomsnittlig ammefrekvens blant ammede spedbarn var ved 12 måneders alder 3,5 ganger pr. døgn.
- Ved 12 måneders alder fikk de fleste spedbarna (87 %) grøt. Det var mest vanlig å bruke industriframstilt grøt (82 %), men hjemmelaget grøt ble også brukt (19 %). De fleste fikk brød, og gjennomsnittlig inntak var 65 g/dag. Det var vanligst å gi mellomgrovt eller grovt brød. De mest brukte påleggstypene var leverpostei, hvitost, brunost/prim og fiskepålegg. Totalt inntak av grønnsaker, poteter, frukt, bær og juice var i gjennomsnitt 215 g/dag. Inntaket av kjøtt/kjøttprodukter var høyere enn inntaket av fisk/fiskeprodukter.
- Ved 12 måneders alder fikk 51 % av spedbarna kumelk som drikke, 40 % fikk morsmelkerstatning og 64 % fikk yoghurt.
- 92 % av spedbarna fikk vann, i gjennomsnitt 235 g/dag. 34 % fikk juice og 9 % fikk industrifremstilt barnedrikk.
- 20 % av spedbarna fikk søte drikker som saft, brus eller nektar med sukker.
- 67 % av spedbarna fikk tran eller annet vitamin D-tilskudd ved 12 måneders alder. Tran ble gitt til 39 %, vitamin D-dråper til 24 % og 15 % fikk multivitaminer som inneholder vitamin D. Enkelte (11 %) fikk flere typer vitamin D-tilskudd.
- Energi- og næringsstoffinntaket ble beregnet for ikke-ammede barn. Gjennomsnittlig inntak av totalt fett og tilsatt sukker var i samsvar med anbefalt nivå. Det var 31 % av spedbarna som hadde høyere totalt fettinntak enn anbefalt, mens kun 9 % hadde høyere sukkerinntak enn anbefalt. Gjennomsnittlig daglig inntak av mettet fett var noe høyere enn anbefalt, og 81 % av spedbarna hadde høyere inntak av mettet fett enn anbefalt. Gjennomsnittlig daglig inntak av vitaminer og mineraler var på nivå med eller høyere enn anbefalt inntak.

- Morsmelkerstatning, industrifremstilt grøt og kjøtt/kjøttprodukter var de viktigste kildene til totalt fettinntak blant spedbarna som ikke ble ammet. De viktigste kildene til jern var industrifremstilt grøt, morsmelkerstatning, brød og kjøtt/kjøttprodukter (inkludert leverpostei).
- Det var ikke forskjell i andel gutter og jenter som ble ammet i andre levehalvår.
- Det var ikke store forskjeller i inntak av matvarer og næringsstoffer mellom gutter og jenter.
- Omtrent 30 % av respondentene oppga at barnet vanligvis eller av og til fikk økologisk grøt og 30-40 % oppga at barnet vanligvis eller av og til fikk økologisk frukt eller grønnsaker.
- 45 % oppga at en eller flere matvarer ikke ble gitt til spedbarnet fordi man var redd barnet kunne reagere med allergi/intoleranse.
- 78 % av foreldrene hadde fått svært nyttig/nyttig informasjon fra helsestasjonen. Andre viktige informasjonskilder var brosjyren "Mat for spedbarn" og familie og kjente.
- I underkant av halvparten av foreldrene ønsket mer informasjon om sped- og småbarnsernæring, særlig om hva som er et sunt og variert kosthold til barnet og om tilvenning til familiens kosthold.
- Sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999 var det høyere andeler som ble ammet i 7 til 12 måneders alder i 2007. Ved 12 måneders alder var det 46 % som ble ammet i 2007, mens andel ammede var 36 % i 1999. Andelen som spiste frukt og bær var høy begge årene (98-99 %). Totalt inntak av frukt, bær, juice, poteter og grønnsaker var 215 g/dag i 2007 mot 209 g/dag i 1999. Gjennomsnittlig andel energi fra tilsatt sukker (energiprosent, E %) var langt lavere i 2007 (4,0 E %) sammenlignet med 1999 (9,9 E %), og andelen som var innenfor anbefalingen for tilsatt sukker (maks 10 E %) var langt høyere i 2007 (91 %) enn i 1999 (57 %). Det har vært en meget stor endring i inntaket av søte drikker; inntaket var betraktelig lavere i 2007 (14 g/dag) enn i 1999 (81 g/dag). Ved sammenligning av andel energi fra tilsatt sukker fra undersøkelsen i 1999 og i 2007 er det viktig å være klar over at det har skjedd endringer i produktsammensetning av den industrifremstilte barnematen i denne perioden. Innholdet av tilsatt sukker er redusert eller fjernet i løpet av perioden. Imidlertid er mange av produktene fortsatt søte bl.a. fordi de inneholder tørket frukt, fruktkonsentrat og andre ingredienser som gir søt smak. I beregningen av energiprosent fra tilsatt sukker er mono- og disakkarider fra disse kildene ikke inkludert.

I Spedkost 12 måneder 2007 ble kostholdet undersøkt ved hjelp av et spørreskjema til barnets foreldre/foresatte. Utvalget var på 2872 spedbarn. Deltagerprosenten var 57, og 1635 spedbarn ble inkludert i analysene.

Spedkost 12 måneder 2007 ble gjennomført av Universitetet i Oslo, på oppdrag fra Helsedirektoratet og Mattilsynet. Undersøkelsen inngår som en del av systemet for kartlegging av kostholdet i den norske befolkningen.

1 Innledning

I sped- og småbarnstiden skjer det store endringer i kostholdet. Barnet vokser og utvikler seg raskt og har relativt høye ernæringsmessige behov. Sped- og småbarnskosten har stor betydning for barnets vekst og helse. Vekst- og ernæringsforhold i tidlige barneår kan dessuten ha betydning for helsen senere i livet.

Kunnskap om hva sped- og småbarna i Norge spiser er av stor betydning for å kunne vurdere barnas kostholds- og ernæringsmessige situasjon, og for oppfølging og evaluering av ernæringspolitiske tiltak og utforming av strategier for å forebygge kostholdsrelaterte helseproblemer blant barn.

I den nasjonale kostholdsundersøkelsen blant sped- og småbarn er kostholdet undersøkt ved 6 og 12 måneders alder (Spedkost) og ved 2 års alder (Småbarnskost).

I denne rapporten presenteres resultater fra Spedkost 12 måneder-undersøkelsen.

Formål

Hovedmålet med undersøkelsen var å øke kunnskapen om kostholdet til spedbarn i Norge for å få et bedre grunnlag for å gi råd om kosthold og forebygge kostholdsrelaterte helseproblemer i denne aldersgruppen. Undersøkelsen skulle fremskaffe data som ga grunnlag for:

- å beskrive kostvaner
- å vurdere den ernæringsmessige kvaliteten av kosten
- å vurdere om kostholdsvanene er i tråd med de anbefalinger som blir gitt
- å vurdere faktorer som forklarer forskjeller i kostholdet
- å kunne vurdere innhold av fremmedstoffer i kostholdet
- å beskrive endringer i kostvaner siden Spedkost 1999 (1)

Denne rapporten gir en beskrivelse av spedbarnas kostvaner, vurderer om kostholdsvanene er i tråd med de anbefalinger som gis og beskriver endringer i kostvaner siden Spedkost 12 måneder 1999. Faktorer som forklarer forskjeller i kostholdet vil ikke inngå i denne rapporten, men presenteres i vitenskapelige artikler. Dataene fra Spedkost 12 måneder 2007 vil danne grunnlag for å kunne vurdere innhold av ulike typer fremmedstoffer i spedbarnas kosthold, og dette vil gjøres i egne beregninger. Det vil også bli gjort ytterligere sammenligninger av spedbarns kostvaner fra 1999 til 2007. Dette vil presenteres i vitenskapelige artikler.

Anbefalinger for spedbarnsernæring

For å vurdere spedbarnas kostvaner relateres resultatene til de anbefalinger som gis for spedbarnsernæring. Hovedpunkter i spedbarnsanbefalingen fra 2001 (2) er følgende:

- Spedbarn bør få morsmelk som eneste næring i de første seks levemånedene. Ammingen bør opprettholdes gjennom hele det første leveåret.
- Dersom amming ikke er mulig, eller det er behov for annen melk i tillegg til morsmelk, bør hovedsakelig morsmelkerstatning brukes frem til 12 måneders alder.
- Når spedbarnet er seks måneder gammelt, bør fast føde gradvis introduseres som tillegg til morsmelken, slik at behovet for energi og næringsstoffer dekkes. Noen barn har behov for fast føde før seks måneders alder, men introduksjon bør skje tidligst ved fire måneders alder. Barn som ikke får morsmelk kan introduseres til fast føde ved 4-6 måneders alder.
- Det er viktig at gluten introduseres gradvis mens barnet fortsatt ammes, og at det varieres mellom grøt av ulike kornslag.
- Kumelk kan brukes i mindre mengder i matlaging mot slutten av første leveår (ca. 10 måneders alder). Fra denne alderen kan barn også få noe yoghurt og syrnet melk, helst sammen med kornvarer, eller som dessert.
- I annet levehalvår er det særlig viktig at kosten inneholder nok jern. Av hensyn til behovet for jern i annet levehalvår anbefales bruk av morsmelkerstatning som drikkemelk og i grøt frem til 12 måneders alder dersom det er behov for annen melk enn morsmelk. Det anbefales bruk av jernberiket grøt, grovt brød, magert kjøtt og andre jernrike matvarer.
- Alle spedbarn bør få daglig tilskudd av vitamin D fra de er fire uker gamle. Det anbefales at spedbarn får vitamin D-tilskudd i form av tran. Barn som ikke får tran, bør gis vitamin D-dråper.
- Det frarådes at honning gis til barn under ett år på grunn av faren for spedbarnsbotulisme.

Da forrige Spedkostundersøkelse blant 12 måneder gamle barn pågikk i 1999, var hovedpunktene i anbefalingene for spedbarnsernæring (3) følgende:

- Spedbarn bør, hvis mulig, få morsmelk som den eneste næringen de første 4-6 måneder, og sammen med annen ernæring hele det første leveåret.
- Spedbarn som ikke får morsmelk, bør hovedsakelig få morsmelkerstatning de første 10-12 måneder.
- Fast føde bør introduseres gradvis ved 4-6 måneders alder.
- Moderat bruk av kumelk i annet levehalvår synes ikke å være skadelig hvis det totale kosthold ellers er forsvarlig.
- Vitamin D-tilskudd (10 mikrogram vitamin D/dag), fortrinnsvis som tran fra 4 ukers alder.

Anbefalinger – energi og næringsstoffinntak

Næringsstoffinntaket er vurdert i forhold til de offisielle Norske anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet fra 2005 (4). Disse er utarbeidet på grunnlag av nordiske anbefalinger (5). Det gis følgende anbefalinger for aldersgruppen 12-23 måneder (md):

Anbefalinger for aldersgruppen 12-23 md:

Energigivende næringsstoffer	Anbefalt inntak
Protein	10-15 energiprosent
Fett	30-35 energiprosent
- Mettet fett	maks 10 energiprosent
Karbohydrat	50-55 energiprosent
- Tilsatt sukker	maks 10 energiprosent

Vitaminer og mineraler	Anbefalt inntak pr. dag
Vitamin A, retinolaktivitets-ekvivalenter (RAE)	300
Vitamin D, mikrogram	10
Vitamin E, tokoferol-ekvivalenter	4
Tiamin, milligram	0,5
Riboflavin, milligram	0,6
Vitamin C, milligram	25
Kalsium, milligram	600
Jern, milligram	8

Referanseverdi for energiinntak:

Referanseverdien for energiinntak for aldersgruppen 12-23 md er 4,1 MJ/dag med en referansevekt på 11,6 kg (4, 5). Det er også gitt referanseverdier for energibehov per kg kroppsvekt (5), og for 12 måneder gamle barn er denne 355 kJ/kg/dag.

2 Utvalg og metode

2.1 Utvalg

Et landsomfattende utvalg på 3000 spedbarn ble etablert av Statistisk sentralbyrå (SSB) (vedlegg 2). Utvalget omfattet alle spedbarn født i en treukersperiode fra 17. april til 8. mai 2006 av mødre født i Norge, Sverige eller Danmark. Utvalget hadde først blitt invitert til å delta i Spedkostundersøkelsen ved 6 måneders alder høsten 2006, og våren 2007 ble 2872 av disse invitert til å delta i Spedkost 12 måneder. De som ga beskjed om at de ikke ønsket å delta i Spedkost 6 måneder ble ikke invitert til å delta i Spedkost 12 måneder. Hvis barnet var tvilling eller trilling, skulle bare det eldste barnet være med i undersøkelsen.

Det ble antatt at kostholdet til spedbarn født i april-mai i stor grad er likt kostholdet til spedbarn født på andre tider av året. Barn av mødre født i land utenom Skandinavia ble ikke inkludert fordi det ble vurdert at egne undersøkelser var nødvendig for å beskrive kostholdet i disse gruppene.

Undersøkelsen ble meldt til Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste og tilrådd av Regional komité for medisinsk forskningsetikk. Foreldrene ga samtykke til å delta i undersøkelsen.

2.2 Design

Datainnsamlingen ble gjennomført i april-juni 2007. Barnets mor mottok en invitasjon (vedlegg 3) og et spørreskjema (vedlegg 4) i posten ca. 2 ½ uke før barnet fylte ett år. Barnets mor, far eller annen omsorgsperson ble bedt om å fylle ut spørreskjemaet så nært opp til barnets 1-årsdag som mulig. Foreldrene ble bedt om å ta med spørreskjemaet til 1-årskontrollen på helsestasjonen for å få data om barnets vekt og lengde i skjemaet. Helsestasjonspersonalet målte barnets vekt og lengde og påførte disse dataene i skjemaet, sammen med opplysninger om barnets fødselsvekt og fødselslengde. Foreldrene returnerte ferdig utfylt skjema i frankert svarkonvolutt.

Omkring 1 ½ uke etter at invitasjonsbrevet ble sendt ut, ble det foretatt en telefonoppringning til alle deltagerne i utvalget. Kun deltagere som aktivt hadde takket nei til deltagelse eller allerede hadde returnert ferdig utfylt spørreskjema, ble ikke ringt.

Det ble sendt ut én puring (vedlegg 5) der spørreskjemaet var vedlagt. De som hadde returnert spørreskjemaet uten opplysninger om barnets vekt og lengde ble tilskrevet (vedlegg 6) med kopi av første side i spørreskjemaet der de ble bedt om å fylle inn vekt- og lengdedataene. De som returnerte spørreskjemaet i utfylt stand var med i trekningen av ti pengepremier à kr. 5000,- og ti pengepremier à kr. 10.000,-.

Alle landets helsestasjoner fikk i forkant av undersøkelsen brev med informasjon om Spedkost. De fikk spørreskjemaet og bildeboken til orientering og en plakate om

Spedkost til å henge opp på helsestasjonen som påminning og motivasjon til foreldrene. Helsestasjonene ble også bedt om å delta som støttespillere i arbeidet for å motivere foreldrene til deltagelse.

2.3 Metode

2.3.1 Kostdata

Spørreskjemaet (matvarefrekvensskjemaet) skulle fange opp kostholdet ved 12 måneders alder og fra fødsel og opp til 12 måneders alder. Foreldrene skulle fylle ut spørreskjemaet så nært opp til barnets 1-årsdag som mulig. Kostholdet ved 12 måneders alder skulle beskrives slik det vanligvis er. Foreldrene skulle prøve å gi et gjennomsnitt av barnets kosthold, og ha de siste 14 dagene i tankene når de fylte ut skjemaet.

Spørreskjemaet som ble benyttet ved forrige kartlegging av kostholdet til barn på 12 måneder (Spedkost 12 måneder 1999) ble benyttet som utgangspunkt for undersøkelsen. Spørsmål om barnets kjønn, økologiske produkter, måltidsmønster, mors alder og spørsmål om røyking ble lagt til de eksisterende spørsmålene fra 1999. Videre ble matvareutvalget oppdatert og frekvensrekkefølgen endret. Etter revisjon ble det oppdaterte spørreskjemaet testet ut i en pilotstudie blant 12 måneder gamle spedbarn, og på nytt revidert etter piloten. Det endelige frekvensskjemaet inkluderte 51 spørsmål og hadde et omfang på 26 sider (inkludert informasjon på for- og bakside). Skjemaet var delt opp i følgende temaområder:

- Vekt og lengde ved fødsel og ved 12 måneders alder
- Bakgrunnsspørsmål om barnet
- Spørsmål om barnets kosthold (inkludert ammespørsmål)
- Spørsmål om måltidsmønster
- Spørsmål om kosttilskudd
- Spørsmål om foreldrenes informasjonskilder, samt behov og ønsker om informasjon
- Bakgrunnsspørsmål om barnets mor og far

Spørsmålene om amming ved 12 måneders alder var relatert til om barnet fikk morsmelk eller ikke, og hvor ofte barnet vanligvis fikk morsmelk i løpet av et døgn. Det ble ikke spurt om mengde morsmelk.

Spørsmålene om kostholdet ved 12 måneders alder omfattet bruk av ca. 160 matvarer. For de fleste matvarer ble det rapportert hvor ofte barnet vanligvis fikk matvaren og hvor mye barnet vanligvis fikk pr. gang. Frekvensene rangerte fra "aldri/sjeldnere enn hver måned" til "5 el. flere ganger pr. dag". Et bildehefte ble vedlagt som hjelp til å bestemme mengder av matvarer/retter. Til sammen var det bilde av 17 ulike matvarer/retter. For hver av matvarene/rettene var det bilde av 4 ulike mengder som rangerte fra liten mengde (A) til stor mengde (D). For industrifremstilt grøt var det bilde av 6 ulike mengder. Hvis foto ikke var tilgjengelig, skulle husholdningsmål benyttes, for eksempel skiver, stykker, skjeer. Dataene ga mulighet for å beregne energi- og næringsstoffinntak for ikke-ammede barn.

I spørsmålene om kostholdet fra fødsel og opp til 12 måneders alder ble det spurt om hvor gammelt barnet var:

- Da det sluttet å få morsmelk
- Da det begynte med morsmelkerstatning/annen melk
- Da det fikk fast føde for første gang

Svarene ble gitt i hele uker frem til og med 7 ukers alder og i hele måneder fra 2 måneders alder.

Spørsmål om mors alder, mors og fars utdanningsnivå, antall barn mor har født, fødselstidspunkt i forhold til termin, mors sivilstatus, mors arbeidssituasjon før fødsel og når barnet var 12 måneder gammelt var inkludert i skjemaet. Spørsmål om mors røykevaner, passiv røyking samt astma- og allergibelastning i familien var også inkludert.

2.3.2 Andre data

SSB hadde ansvaret for å trekke utvalget til undersøkelsen på bakgrunn av barnets fødselsdato. Fra SSB fikk man i tillegg informasjon om landsdelstilhørighet og bostedstype for barnet/foresatte.

2.4 Dataanalyser

Kontroll av utfylte skjemaer ble gjort på følgende måte:

- Matvarer ble ansett som ikke brukt dersom verken frekvens eller mengde var fylt ut eller dersom "ikke fått"/"aldri/sjeldnere enn..." var fylt ut. Det samme gjaldt dersom mengde var fylt ut, men ikke frekvens.
- Som hovedregel skulle doble avkryssinger fjernes og noteres på et prekodet ark der ID-nummer var registrert. Unntakene var spørsmål som omhandlet frekvens og mengde av matvarer. Disse ble behandlet på følgende måte:
 - Mer enn én avkryssning for mengde eller frekvens ble korrigert til laveste alternativ.
 - Dersom frekvens var angitt uten at det var angitt en mengde, ble den minste mengden brukt.
 - Mer enn én avkryssning for alder ved ammeslutt ble korrigert til høyeste alternativ når markeringene sto ved siden av hverandre. Dersom det var ett åpent alternativ mellom kryssene, ble avkryssningen korrigert til det åpne alternativet. Ved to åpne alternativ mellom kryssene ble hovedregelen for doble avkryssninger fulgt.
 - Mer enn én avkryssning for alder ved introduksjon av matvare ble korrigert til laveste alternativ når markeringene sto ved siden av hverandre. Dersom det var ett åpent alternativ mellom, ble det korrigert til det åpne alternativet. Ved to åpne alternativ mellom ble hovedregelen for doble avkryssninger fulgt.
- Mer enn én avkryssning for mors og fars utdanningsnivå ble korrigert til høyeste alternativ.
- Mer enn én avkryssning for hvem som fyller ut spørreskjemaet ble også korrigert. Dersom det var krysset av for alternativ 1 eller 2 og 4 (hhv. barnets mor/far og annen person), ble dette korrigert til alternativ 1 eller 2. Dersom det forekom annet dobbelt kryss ble dette korrigert til alternativ 3 (barnets mor og far).

Ingen av spørreskjemaene ble ekskludert.

Spørreskjemaene ble skannet, og analyser av inntaksdata er gjort med kostberegningsprogrammet KBS, versjon 6.0 og databasen AE-07 (7). Inntaksdata er presentert som gjennomsnitt og standardavvik (SD), og i tillegg som persentiler for noen matvarer. Forskjeller mellom grupper er testet med Student's t-test. Kji-kvadrat-test er brukt for å teste forskjeller i andeler mellom grupper. Alle p-verdier gitt i rapporten er tosidige, og et 5 % signifikansnivå er benyttet. De statistiske analysene er gjort med bruk av statistikkprogrammet SPSS, versjon 14.0.

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av utvalget

Totalt ble det mottatt utfylte spørreskjemaer for 1641 spedbarn, og dette ga en svarprosent på 57. Seks av disse skjemaene ble mottatt etter at arbeidet med dataene var påbegynt. Av de 1641 svarene som kom inn, er derfor 1635 av disse inkludert i analysene.

De fleste skjemaene (92 %) var fylt ut av barnets mor, mens 7 % var fylt ut av mor og far i fellesskap (tabell 1). Totalt var det 826 jenter og 807 gutter som deltok i undersøkelsen. Utfylling av barnets kjønn manglet for to personer. Disse er inkludert i alle analyser hvor dataene ikke er delt etter kjønn.

Det var kun små forskjeller i fordeling for kjønn, svangerskapslengde og landsdel mellom spedbarna/mødrene som deltok i Spedkost 12 måneder og alle som ble født/som fødte i 2006 (tabell 2). For disse parametrene vurderes utvalget som landsrepresentativt.

Gjennomsnittlig fødselsvekt til barna som deltok i Spedkost 12 måneder (3588 g) var noe høyere enn fødselsvekten til alle som ble født i 2006 (3492 g). Mors alder var i gjennomsnitt noe høyere blant deltagerne i Spedkost 12 måneder; 31,5 år, sammenlignet med 30,2 år på landsbasis (tabell 2).

4 % av mødrene og 8 % av fedrene hadde utdannelse på grunnskolenivå, mens 65 % av mødrene og 46 % av fedrene hadde høyskole- eller universitetsutdannelse (tabell 3).

En stor andel av mødrene hadde vært utarbeidende heltid (68 %) eller deltid (19 %) før barnet ble født og 51 % var utarbeidende da barnet var 12 måneder gammelt (tabell 4).

Da barnet var 12 måneder gammelt, var det til sammen 15 % av mødrene i Spedkost som røykte, hvorav 8 % røykte daglig. De aller fleste barna oppholdt seg ikke i rom der det ble røykt (tabell 5).

Det var 11 % av spedbarna som gikk i barnehage, 9 % var hos dagmamma og 12 % ble passet av besteforeldre eller andre enn foreldrene (tabell 6). Totalt var det 30 % av barna som ble passet av andre enn foreldrene på hverdager (én eller flere dager).

For omtrent halvparten (49 %) av barna ble det oppgitt at foreldre og eller søsken hadde eller hadde hatt astma/allergi (tabell 7).

Gjennomsnittlig vekt og lengde for barna var henholdsvis 9915 gram og 76 cm ved 1-årskontrollen på helsestasjonen (tabell 8). Gutter hadde signifikant høyere vekt og lengde enn jenter.

3.2 Amming i andre levehalvår

Andelen spedbarn som fikk morsmelk var 75 % ved 7 måneders alder, 63 % ved 9 måneders alder og 46 % ved 12 måneders alder (tabell 9).

"Barnet ville ikke" ble oppgitt av flest mødre (35 %) som viktigste grunn til å slutte å amme i løpet av andre levehalvår (tabell 10). Annet som ble oppgitt som viktigste grunn, var "for lite melk" (19 %) og "ingen spesielle grunner, men ønsket ikke amme lenger" (9 %).

Gjennomsnittlig ammefrekvens ved 12 måneders alder var 3,5 ganger per døgn, og 85 % av de ammede fikk morsmelk 2 eller flere ganger i døgnet (tabell 11).

Se også avsnittet Ulikheter i amme- og kostvaner s. 20.

3.3 Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning og kumelk

Morsmelkerstatning ble benyttet framfor kumelk i første levehalvår – både ved tilberedning av grøt og som drikke. Kumelk ble i størst grad introdusert mot slutten av første leveår; 20 % introduserte kumelk i grøt, 50 % introduserte kumelk som drikke og 47 % introduserte kumelk i annen matlaging i 10-12 måneders alder (tabell 12). Til sammen var det 20 % som hadde introdusert kumelk i grøt (4 %), drikke (4 %) eller annen matlaging (18 %) før 10 måneders alder (data ikke vist i tabell).

3.4 Inntak av matvarer

Gjennomsnittsinntak og andel som brukte ulike typer mat og drikke ved 12 måneders alder er presentert i tabell 13-24. Persentiler for daglig inntak er presentert i vedlegg 1. Se også avsnittet Ulikheter i amme- og kostvaner s. 20.

3.4.1 Grøt

Ved 12 måneders alder fikk 87 % av spedbarna grøt daglig eller ukentlig (tabell 13). En stor andel av spedbarna (82 %) fikk industrifremstilt grøt og 19 % fikk hjemmelaget grøt. Gjennomsnittlig daglig inntak (spiseklar mengde) av industrifremstilt grøt var 265 g/dag (tabell 13). Type industrifremstilte og hjemmelagde grøter som ble brukt er presentert i tabell 14. Resultater fra analyseprosjekter av industrifremstilte barnegrøter i perioden 2002 til 2006 (www.mattilsynet.no) viser at mot slutten av perioden er innholdet av tilsatt sukker redusert eller fjernet. Imidlertid er mange av produktene fortsatt søte bl.a. fordi de inneholder tørket frukt, fruktkonsentrat og andre ingredienser som gir søt smak.

Det var vanligst å gi kun industrifremstilt grøt (68 %), mens 15 % fikk en kombinasjon av industrifremstilt og hjemmelaget grøt og 4 % fikk kun hjemmelaget grøt (tabell 15). Ved tilberedning av grøt var det 85 % som oppga at de vanligvis brukte vann som væske, 11 % brukte kumelk og 6 % brukte morsmelkerstatning (summen blir mer enn 100 % siden noen brukte flere typer væske ved tilberedning av grøt) (tabell 16).

3.4.2 Brød og andre kornvarer

De fleste spedbarna (96 %) fikk brød ved 12 måneders alder, og daglig gjennomsnittsinntak var 65 gram, tilsvarende 2-3 brødsiver (tabell 13). Det var vanligst å gi mellomgrovt eller grovt brød (tabell 13) og å gi brødsivene uten skorper (tabell 17). Kornblanding var mindre vanlig; 8 % av spedbarna fikk dette (tabell 13).

3.4.3 Smør/margarin på brødet

De fleste barna (78 %) fikk margarin eller smør på brødet (tabell 18). Det var vanligst å bruke myk margarin (35 %). Brelett og lett margarin var også vanlig, mens få brukte smør. Mengde smør/margarin som ble brukt på brødsivene fremgår av tabell 19.

3.4.4 Pålegg

De mest brukte påleggstypene var leverpostei (86 %), hvitost/smøreost (66 %), brunost/prim (61 %) og fiskepålegg (40 %). Fiskepålegg inkluderer makrell i tomat o.l. og kaviar. Søtt pålegg (som syltetøy og sjokoladepålegg) ble brukt av 35 % og kjøttpålegg ble brukt av 31 % (tabell 20).

3.4.5 Grønnsaker, poteter, kjøtt og fisk

Ved 12 måneders alder fikk 90 % av spedbarna poteter/grønnsaker, og gjennomsnittsinntaket var 62 g/dag (tabell 13). Poteter/grønnsaker fra industrifremstilt barnemat med fisk eller kjøtt er ikke inkludert.

Kjøtt/kjøttprodukter og fisk/fiskeprodukter (utenom industrifremstilt barnemat) ble gitt til hhv. 96 % og 82 % av spedbarna (tabell 13). Inntaket av kjøtt/kjøttprodukter var høyere enn inntaket av fisk/fiskeprodukter (23 g/dag vs. 13 g/dag). Bruk av industrifremstilt barnemat på glass, særlig kjøtt med grønnsaker (73 %) var vanlig, og daglig gjennomsnittsinntak var 81 g (tabell 13).

Type fett som ble brukt i matlaging fremgår av tabell 21. Det mest vanlige var å bruke olje (74 %), mens 46 % brukte Melange og 24 % brukte en eller annen type myk margarin.

3.4.6 Frukt og bær

De fleste spedbarna (98 %) fikk frukt/bær ved 12 måneders alder, og gjennomsnittsinntaket var 135 g/dag (tabell 13). En stor andel av frukten kommer fra industrifremstilt frukt-/bærmos (59 g/dag). Innholdet av tilsatt sukker er redusert eller fjernet i frukt-/bærmosene. Imidlertid er mange av produktene fortsatt søte bl.a. fordi de inneholder frukt-/bærkonsentrater som tilfører søt smak.

Det gjennomsnittlige inntaket av grønnsaker, poteter, frukt (inkludert juice) og bær var til sammen 215 g/dag. Uten juice, var inntaket 197 g/dag.

3.4.7 Kumelk og yoghurt

Ved 12 måneders alder fikk 51 % av spedbarna kumelk som drikke og 64 % fikk yoghurt (tabell 13). Gjennomsnittsinntaket av kumelk som drikke var 92 g/dag. Lettmelk ble drukket av 33 % av spedbarna, helmelk av 13 %, ekstra lett lettmelk av 11 % og skummetmelk av 3 % av spedbarna (tabell 14).

3.4.8 Morsmelkerstatning

Ved 12 måneders alder fikk 43 % morsmelkerstatning/melkeerstatning/annen melk som drikke (tabell 13). Type morsmelkerstatning som ble brukt er presentert i tabell 14.

3.4.9 Vann, juice og søte drikker

Ved 12 måneders alder fikk 92 % vann og 34 % fikk juice daglig eller ukentlig (tabell 13). 20 % fikk søte drikker daglig eller ukentlig; 9 % fikk nektar, 14 % fikk saft med sukker og 1 % fikk brus med sukker. Gjennomsnittsinntaket av søte drikker var 14 g/dag. Det var kun 5 % som drakk søte drikker daglig. Industrifremstilt barnedrikk ble drukket daglig eller ukentlig av 9 % av spedbarna.

3.4.10 Økologiske produkter

33 % oppga at barnet ved 12 måneders alder vanligvis eller av og til fikk økologisk grøt/velling, 41 % oppga at barnet fikk økologisk frukt og 36 % at barnet fikk økologiske grønnsaker. Det var 22 % av barna som vanligvis eller av og til fikk økologisk middag og 13 % som fikk økologisk melk (tabell 22).

3.5 Vitamin D-tilskudd/kosttilskudd

Ved 12 måneders alder fikk 71 % av spedbarna vitamin D-tilskudd og/eller annet kosttilskudd (tabell 23). I all hovedsak var dette vitamin D-tilskudd (67 %) (tabell 24). Tran var det vanligste å gi; 39 % av spedbarna fikk tran daglig eller ukentlig, i gjennomsnitt 3,8 ml per dag. Vitamin D-dråper ble gitt til 24 % av spedbarna. Andre tilskudd med vitamin D, som Sanasol, Biovit og Nycoplus multivitaminer, ble gitt til 15 % av spedbarna. 11 % fikk flere enn ett vitamin D-tilskudd. 2 % fikk jerntilskudd, mens andre typer kosttilskudd kun ble brukt av et fåtall.

3.6 Energi- og næringsstoffinntak

Tabell 25 og 26 presenterer energi- og næringsstoffinntak med og uten kosttilskudd i beregningene blant spedbarna som ikke ble ammet. Det må tas noen forbehold med disse dataene:

- Inntak av energi og næringsstoffer er kun beregnet for de spedbarna som ikke ble ammet. Dette skyldes at undersøkelsen ikke gir data for mengde morsmelk. I og med at energi- og næringsstoffinntak kan være forskjellig for ammede og ikke-ammede barn, kan resultatene i tabell 25 og 26 ikke overføres til også å gjelde ammede barn.

Inntak av ulike umettede fettsyrer er ikke beregnet pga. manglende data for fettsyresammensetning i industrifremstilt barnemat og manglende oppdateringer i matvaredatabasen ved UiO av smør og margariner.

Gjennomsnittlig inntak av protein (13,1 E %), totalt fett (32,8 E %) og tilsatt sukker (4,0 E %) var i samsvar med anbefalingene, mens inntaket av mettet fett (12,2 E %) var høyere enn anbefalt (tabell 25). Andelen spedbarn som hadde høyere inntak av mettet fett enn anbefalt (>10 E %) var 81 %, andelen spedbarn som hadde høyere inntak av fett enn anbefalt (>35 E %) var 26 %, mens 9 % hadde høyere inntak av tilsatt sukker (>10 E %) enn anbefalt.

Gjennomsnittlig daglig inntak av vitaminer og mineraler, inkludert kosttilskudd var på nivå med eller høyere enn anbefalt inntak (4, 5). Inntaket av vitamin A var høyt over anbefalt inntak, mens inntaket av vitamin E, tiamin, riboflavin, vitamin C og jern også var godt over anbefalt inntak.

I tabell 26 presenteres inntak av vitaminer og mineraler uten kosttilskudd inkludert. Inntaket av vitamin A, tiamin, riboflavin, vitamin C og jern var fremdeles godt over anbefalt inntak, mens inntaket av vitamin D var lavere enn anbefalt (6,8 µg vs. 10 µg anbefalt).

3.7 Kilder til næringsstoffer

Tabell 27-32 presenterer kilder til utvalgte næringsstoffer blant spedbarna som ikke ble ammet.

3.7.1 Kilder til totalt fett

Morsmelkerstatning, industrifremstilt grøt, kjøtt/kjøttprodukter og smør/margarin på brød var de viktigste kildene til totalt fett (tabell 27).

3.7.2 Kilder til mettet fett

Morsmelkerstatning, industrifremstilt grøt, kjøtt/kjøttprodukter og ost var de viktigste kildene til mettet fett (tabell 28).

3.7.3 Kilder til tilsatt sukker

Yoghurt, kaker/boller/vafler/søte kjeks, syltetøy/marmelade og søte drikker var de viktigste kildene til tilsatt sukker (tabell 29).

3.7.4 Kilder til vitamin A

De viktigste kildene til vitamin A var leverpostei og industrifremstilt grøt, morsmelkerstatning som drikke og industrifremstilt middagsmat (tabell 30).

3.7.5 Kilder til vitamin D

De viktigste kildene til vitamin D var tran/kosttilskudd, industrifremstilt grøt, morsmelkerstatning og smør/margarin (tabell 31).

3.7.6 Kilder til jern

Industrifremstilt grøt, morsmelkerstatning, brød og kjøtt/kjøttprodukter var de viktigste kildene til jern (tabell 32).

3.8 Ulikheter i amme- og kostvaner

Resultater fra videre analyser av ulikheter i amme- og kostvaner i ulike undergrupper vil bli presentert senere.

3.8.1 Kjønn

Det var ingen signifikante forskjeller i andel jenter og gutter som ble ammet mellom 7 og 12 måneders alder (tabell 33).

Det var ikke store forskjeller i matinntak mellom gutter og jenter, men guttene hadde signifikant høyere gjennomsnittsinntak av noen få matvarer (tabell 34).

Blant de ikke-ammede spedbarna hadde gutter et signifikant høyere inntak av protein og kostfiber sammenlignet med jenter. Forøvrig var det ingen signifikante forskjeller mellom kjønnene i inntak av energi- og næringsstoffer (tabell 35).

3.8.2 Ammestatus

Sammenligning mellom dem som ble ammet og dem som ikke ble ammet ved 12 måneders alder viste at det var forskjeller i kostholdet ved 12 måneders alder.

Blant dem som ikke ble ammet var det signifikant høyere andeler som fikk brød, industrifremstilt barnemat med kjøtt, industrifremstilt barnemat med fisk, ost, yoghurt, morsmelkerstatning som drikke, kumelk, søte drikker og kunstig søte drikker enn blant dem som ble ammet. Blant dem som ikke ble ammet var det en signifikant lavere andel som fikk grøt enn blant dem som ble ammet (tabell 36).

3.9 Måltider

De fleste spiste frokost (99 %), formiddagsmat (94 %), middag (95 %) og kveldsmat (94 %) hver dag. 34 % spiste ettermiddagsmat og 25 % spiste andre måltider/mellommåltider hver dag (tabell 37). Data om måltider i barnehage, hos dagmamma og lignende er vist i tabell 38.

3.10 Matvarer som unngås

Mange matvarer ble unngått gitt til spedbarnet fordi man var redd det kunne reagere med allergi/intoleranse. Dette gjaldt blant annet nøtter, appelsin/appelsinjuice/andre sitrusfrukter, vanlig kumelk, egg og fisk/skalldyr. 45 % oppga at en eller flere matvarer ble unngått (tabell 39).

3.11 Problemer med spising/mat

Totalt var det 24 % som oppga at barnet hadde hatt problemer med spising/mat (tabell 40). Problemer med dårlig matlyst/småspist ble oppgitt av 8 %, liker få matvarer av 6 %, vanskelig med tilvenning til familiens kosthold av 5 % og allergi/intoleranse mot enkelte matvarer ble oppgitt av 3 % (tabell 40).

3.12 Kanaler for informasjon og vurdering av informasjonen

De fleste (90 %) hadde fått informasjon om kosthold og ernæring på helsestasjonen og 78 % vurderte dette som svært nyttig/nyttig. 79 % oppga at de hadde fått slik informasjon fra familie og kjente. 86 % oppga at de hadde fått brosjyren "Mat for spedbarn" og de fleste vurderte informasjonen i brosjyren som svært nyttig eller nyttig (tabell 41).

Halvparten av foreldrene (50 %) ønsket mer informasjon om kosthold (tabell 42). Hva som er et sunt og variert kosthold til barnet (43 %), om tilvenning til familiens kosthold (30 %), kosttilskudd (19 %) og matvareallergi/-intoleranse (18 %) var temaer mange ønsket mer informasjon om (tabell 43).

3.13 Kosthold i første leveår 0-12 måneder – data fra Spedkost 6 og 12 måneder

Amming i første leveår er presentert i figur 1 og bruk av ulike matvarer ved 6 og 12 måneders alder er presentert i figur 2. Data er hentet fra både Spedkost 6 måneder 2006 (6) og Spedkost 12 måneder 2007.

Dataene som er presentert, er fra to ulike undersøkelser i samme populasjon. Det er ulik deltagelsesprosent i de to undersøkelsene. De fleste har deltatt i begge undersøkelsene (n=1490), mens noen har deltatt enten kun i Spedkost 6 måneder (n=496) eller kun i Spedkost 12 måneder (n=145).

Amming holdt seg på et høyt nivå, særlig i første levehalvår. Mange ble også ammet i andre levehalvår. Ved 7 måneders alder var det 75 % som ble ammet, ved 9 måneders alder var det 63 % som ble ammet og ved 12 måneders alder var det 46 % som ble ammet. Fullamming holdt seg på et høyt nivå de første 3 månedene, men ble redusert fra 63 % og ned til 9 % fra 3 måneder til 6 måneders alder.

Andelen spedbarn som brukte ulike matvarer var høyere ved 12 enn ved 6 måneders alder, med unntak av mer typisk spedbarnsmat som grøt, som var på samme nivå ved begge alderstrinn (figur 2). Andelen som brukte vitamin D-tilskudd var noe lavere ved 12 måneders alder enn ved 6 måneders alder.

3.14 Sammenligning av enkelte resultater fra Spedkost 12 måneder 2007 med resultater fra Spedkost 12 måneder 1999

Enkelte resultater fra Spedkost 12 måneder 2007 er sammenlignet med resultater fra Spedkost 12 måneder 1999 i tabellene 44-52. En slik sammenligning må gjøres med forsiktighet. De fleste spørsmålene er stilt på samme måte begge år, men det er noen forskjeller i spørreskjemaet (se også kapitlet om Metode s. 13). Videre er utvalgene ikke helt sammenlignbare. Deltagelsesprosenten er ulik i de to undersøkelsene, 57 % deltok i 2007 og 66 % deltok i 1999. Utvalget i 2007 skiller seg fra utvalget i 1999 ved at det var en lavere andel mødre under 30 år i 2007 enn i 1999 (tabell 44) og en høyere andel av utearbeidende mødre på heltid i 2007 enn i 1999 (tabell 46). Forskjellene mellom 1999 og 2007 i utvalgets sammensetning kan komme av skjevhet i utvalget på grunn av lavere deltagerandel i 2007, men også av at mødrepopulasjonen kan ha endret seg fra 1999 til 2007. I 2007 var det en lavere andel med kort utdanning og en høyere andel med lang utdanning enn i 1999 (tabell 45). Forskjellene er ikke testet statistisk.

I denne sammenligningen er det kun enkelte resultater som er presentert. Videre analyser om endringer i spedbarns kostvaner i perioden fra 1999 til 2007 vil bli gjort senere.

3.14.1 Vekt og lengde

Vekt og lengde ved 12 måneders alder i 2007 og 1999 er presentert i tabell 47. Det var liten forskjell i vekt og lengde ved 12 måneders alder mellom barna som deltok i Spedkost 2007 og Spedkost 1999. Dette er ikke testet statistisk.

3.14.2 Amming

Andelen som ble ammet fra 7 måneder til 12 måneders alder var høyere ved hvert alderstrinn i 2007 sammenlignet med 1999 (tabell 48). Ved 7 måneders alder var det 75 % som ble ammet i 2007 og 72 % som ble ammet i 1999. Ved 9 måneders alder var det 63 % i 2007 vs. 58 % i 1999 og ved 12 måneders alder var det 46 % i 2007 og 36 % i 1999 som ble ammet.

3.14.3 Matinntak

I 2007 ble det rapportert et høyere inntak av grøt (293 g/dag vs. 258 g/dag), lavere inntak av poteter og grønnsaker (62 g/dag vs. 96 g/dag) og et høyere inntak av frukt og bær (135 g/dag vs. 91 g/dag) sammenlignet med Spedkost 1999 (tabell 49). Totalt inntak av frukt, bær, juice, poteter og grønnsaker var 215 g/dag i 2007 mot 209 g/dag i 1999.

Samtidig ble det i 2007 rapportert et lavere inntak av industrifremstilt barnemat med kjøtt (81 g/dag vs. 97 g/dag) og kjøtt og kjøttprodukter ellers (23 g/dag vs. 31 g/dag). Inntaket av fisk og fiskeprodukter var 13 g/dag i 2007 mot 10 g/dag i 1999, og andelen som fikk fisk var høyere i 2007 enn i 1999 (82 % vs. 76 % for fisk/fiskeprodukter og 36 % vs. 19 % for industrifremstilt barnemat med fisk). I 2007 var inntaket av kumelk lavere (92 g/dag vs. 187 g/dag) enn i 1999. Andel brukere av morsmelkerstatning/melkeerstatning/annen melk var høyere i 2007 enn i 1999 (43 % vs. 30 %) og inntaket var høyere i 2007 enn i 1999 (151 g/dag vs. 108 g/dag). Andel brukere av yoghurt (64 % vs. 77 %) og mengde spist var lavere i 2007 enn i 1999 (42 g/dag vs. 61 g/dag). Det var også et lavere inntak og færre som fikk smør/margarin på brød i 2007 (92 %) enn i 1999 (97 %). Det var langt færre som drakk søte drikker i 2007 enn i 1999 (20 % vs. 64 %) og inntaket var betraktelig lavere i 2007 enn i 1999 (14 g/dag vs. 81 g/dag) (tabell 49).

3.14.4 Energi- og næringsstoffinntak

Tabell 50 viser inntak av energi og næringsstoffer blant 12 måneder gamle spedbarn i 2007 og 1999. Gjennomsnittlig andel energi fra tilsatt sukker (energiprosent, E %) var halvert i 2007 (4,0 E %) sammenlignet med 1999 (9,9 E %). Inntaket av totalt fett var i 2007 på samme nivå som i 1999 (33,4 E % vs. 33,3 E %). Inntaket av mettet fett (12,4 E % vs. 11,9 E %), vitamin D (11,0 µg vs. 9,4 µg) og jern (12,8 mg vs. 11,5 mg) var høyere i 2007 enn i 1999, mens inntaket av vitamin E (7,5 mg vs. 9,9 mg), tiamin (1,0 mg vs. 1,2 mg) og riboflavin (1,3 mg vs. 1,9 mg) var lavere i 2007 enn i 1999.

Ved sammenligning av andel energi fra tilsatt sukker fra undersøkelsen i 1999 og i 2007 er det viktig å være klar over at det har skjedd noen endringer i produktsammensetning av den industrifremstilte barnematen i denne perioden. Innholdet av tilsatt sukker er redusert eller fjernet i løpet av perioden. Imidlertid er mange av produktene fortsatt søte bl.a. fordi de inneholder tørket frukt, fruktkonsentrat og andre ingredienser som inneholder mono- og disakkarider som gir søt smak. I beregningen av energiprosent fra tilsatt sukker er mono- og disakkarider fra disse kildene ikke inkludert.

3.14.5 Vitamin D-tilskudd/kosttilskudd

Det var en noe lavere andel som fikk vitamin D-tilskudd/kosttilskudd (71 % vs. 74 %) i 2007 sammenlignet med 1999 (tabell 51). Totalt var det i 2007 67 % som fikk tilskudd som inneholder vitamin D ved 12 måneders alder. Dette var en noe lavere andel enn det som ble rapportert i 1999 (74 %) (tabell 52). I 2007 var det en lavere andel spedbarn som fikk tran ved 12 måneders alder sammenlignet med 1999 (39 % vs. 45 %). Mengden vitamin D-tilskudd som er brukt har vært stabil fra 1999 til 2007 (tabell 52). I 2007 var det 24 % som fikk vitamin D-dråper, mens 15 % fikk multivitaminer som inneholdt vitamin D (tabell 52). I 1999 var det mer vanlig å gi ulike multivitaminer med vitamin D, hhv. Biovit (25 %) og Sanasol (19 %). Vitamin D-dråper var ikke på det norske markedet i 1999.

3.14.6 Matvarer som unngås

Totalt sett var det en lavere andel som unngikk matvarer pga. allergi/intoleranse i 2007 (45 %) enn i 1999 (52 %). Sammenligner man tall fra 2007 med tall fra 1999 var det 35 % vs. 45 % som unngikk nøtter, 19 % vs. 18 % som unngikk appelsin/appelsinjuice/andre sitrusfrukt, 18 % vs. 13 % som unngikk vanlig kumelk, 14 % vs. 22 % som unngikk fisk/skalldyr og 16 % vs. 34 % som unngikk egg (ikke vist i tabell).

3.14.7 Kanaler for informasjon om amming/spedbarnsernæring

I 2007 var det 78 % som hadde fått svært nyttig eller nyttig informasjon fra helsestasjonen, mens det i 1999 var 74 %. I 2007 var det en høyere andel som hadde fått brosjyren "Mat for spedbarn" enn i 1999 (86 % vs. 72 %). Begge år vurderte de fleste at brosjyrene var svært nyttig eller nyttig.

4 Oppsummering

Dataene fra den landsomfattende Spedkostundersøkelsen, som ble utført blant 12 måneder gamle barn, viser at kostvaner i andre levehalvår i stor grad er i tråd med anbefalingene for spedbarnsernæring. Sammenlignet med resultater fra Spedkost 12 måneder 1999 har det skjedd flere forbedringer av kostholdet. Det har vært en stor reduksjon i inntak av sukker og søte drikker og langt flere ammes i hele første leveår.

Andelen som fikk morsmelk var 75 % ved 7 måneders alder, 63 % ved 9 måneders alder og 46 % ved 12 måneders alder. Ved 12 måneders alder fikk de fleste (87 %) grøt, i første rekke ble det gitt industrifremstilt grøt, men hjemmelaget grøt ble også brukt. De fleste fikk brød og det var vanligst å gi mellomgrovt og grovt brød. De mest brukte påleggene var leverpostei, hvitost og brunost/prim. Gjennomsnittsinntaket av frukt, bær, juice, grønnsaker og poteter var 215 g/dag. Kumelk ble i størst grad introdusert mot slutten av andre levehalvår. Ved 12 måneders alder var det 51 % som fikk kumelk som drikke, mens 40 % fikk morsmelkerstatning. Yoghurt ble gitt til 64 %. Totalt var det 20 % som fikk søte drikker (saft, brus eller nektar med sukker) daglig eller ukentlig.

Energi- og næringsstoffinntaket ble beregnet for ikke-ammede barn. Gjennomsnittlig inntak av totalt fett og tilsatt sukker var i samsvar med anbefalt nivå. Det var 31 % av spedbarna som hadde høyere fettinntak enn anbefalt, mens kun 9 % hadde høyere sukkerinntak enn anbefalt. Gjennomsnittlig daglig inntak av mettet fett var noe høyere enn anbefalt, og 81 % av spedbarna hadde høyere inntak av mettet fett enn anbefalt. Gjennomsnittlig daglig inntak av vitaminer og mineraler var på nivå med eller høyere enn anbefalt inntak.

Sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999 var det høyere andeler som ble ammet i 7 til 12 måneders alder i 2007. Ved 12 måneders alder var det 46 % som ble ammet i 2007, mens andel ammede var 36 % i 1999. Andelen som spiste frukt og bær var høy begge årene (98-99 %). Totalt inntak av frukt, bær, juice, poteter og grønnsaker var 215 g/dag i 2007 mot 209 g/dag i 1999. Gjennomsnittlig andel energi fra tilsatt sukker (energiprosent, E %) var langt lavere i 2007 (4,0 E %) sammenlignet med 1999 (9,9 E %), og andelen som var innenfor anbefalingen for tilsatt sukker (maks 10 E %) var langt høyere i 2007 (91 %) enn i 1999 (57 %). Det har vært en meget stor endring i inntaket av søte drikker; inntaket var betraktelig lavere i 2007 (14 g/dag) enn i 1999 (81 g/dag).

5 Litteratur

- 1** Lande B, Andersen LF. Spedkost 12 måneder. Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant spedbarn i Norge. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet (Helsedirektoratet), 2005. IS-1248.
- 2** Anbefalinger for spedbarnsernæring. Oslo: Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (Helsedirektoratet), 2001. IS-1019.
- 3** Anbefalinger for spedbarnsernæring. Oslo: Statens ernæringsråd, 1993.
- 4** Norske anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet (Helsedirektoratet), 2005. IS-1219.
- 5** Nordic Nutrition Recommendations 2004. Integrating Nutrition and Physical Activity. 4th ed. København: Nordisk Ministerråd, 2004. Nord 2004:13.
- 6** Øverby NC, Kristiansen AL, Andersen LF, Lande B. Spedkost 6 måneder. Landsomfattende kostholdsundersøkelse blant 6 måneder gamle barn. Spedkost 2006-2007. Oslo: Helsedirektoratet 2008. IS-1535.
- 7** Matvaretabellen 2006, se <http://matportalen.no/matvaretabellen/>

6 Oversikt over tabeller og figurer

Tabell 1. Oversikt over hvem som fylte ut spørreskjemaet, andeler i %, n=1635.

Tabell 2. Sammenligning av deltagere i Spedkost 12 måneder 2007 med data for hele landet 2006, andeler i % og gjennomsnitt (SD) for barnets fødselsvekt og mors alder.

Tabell 3. Høyeste fullførte utdanning blant mødre og fedre, andeler i %.

Tabell 4. Mors arbeidssituasjon før barnet ble født og når barnet er 12 måneder, andeler i %.

Tabell 5. Andel (%) av mødrene som røykte da barnet var 12 måneder gammelt og hvor ofte barnet oppholder seg i rom der det røykes.

Tabell 6. Tilsyn/pass av barnet på dagtid (hverdager), andeler i %.

Tabell 7. Andel (%) av spedbarna som har foreldre og/eller søsken med astma/allergi.

Tabell 8. Vekt og lengde ved 12 måneders alder blant gutter og jenter, gjennomsnitt (SD).

Tabell 9. Andel (%) ammede spedbarn i andre levehalvår, n=1603.

Tabell 10. Grunner til ikke å amme/slutte å amme blant de som ikke har ammet/sluttet å amme i løpet av andre levehalvår (n=881), andeler i %.

Tabell 11. Fordeling av ammefrekvens (ganger pr. døgn) ved 12 måneders alder blant spedbarna som ammes (n=722).

Tabell 12. Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning/annen melk (som drikke eller ved tilberedning av grøt eller annen mat) i første leveår, andeler i %, n=1635.

Tabell 13. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer, n=1635.

Tabell 14. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av barna som bruker ulike typer grøt og morsmelkerstatning, n=1635.

Tabell 15. Bruk av industrifremstilt og/eller hjemmelaget grøt, andeler i %, n=1635.

Tabell 16. Type væske som vanligvis tilsettes grøt/velling, andeler i %, n=1635.

Tabell 17. Andel (%) av spedbarna som vanligvis får brødskiver uten skorpe, n=1635.

Tabell 18. Type smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i %, n=1635.

Tabell 19. Mengde smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i % av spedbarna som bruker smør/margarin på brødet (n=1197).

Tabell 20. Inntak av pålegg, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av barna som bruker ulike typer pålegg.

Tabell 21. Type fett som vanligvis brukes til matlaging (sauser, steking o.l.), andeler i %, n=1635.

Tabell 22. Andel (%) som oppga å benytte økologiske produkter ved 12 måneders alder, n=1635.

Tabell 23. Andel (%) av spedbarna som får vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd, n=1635.

Tabell 24. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd, n=1635.

Tabell 25. Inntak av energi og næringsstoffer (inkludert kosttilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n=881).

Tabell 26. Inntak av energi og næringsstoffer (uten kosttilskudd inkludert i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n=881).

Tabell 27. Kilder til totalt fett blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 28. Kilder til mettet fett blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 29. Kilder til tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 30. Kilder til vitamin A blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 31. Kilder til vitamin D blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 32. Kilder til jern blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

Tabell 33. Andel av spedbarna som ammes i andre levehalvår, etter kjønn, n=1633.

Tabell 34. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter kjønn, n=1633.

Tabell 35. Energi- og næringsstoffinntak (inkludert tilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes, etter kjønn, n=881.

Tabell 36. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter ammestatus ved 12 måneders alder, n=1603.

Tabell 37. Hvor ofte spiser barnet ulike måltider i løpet av en uke, andeler i %, n=1635.

Tabell 38. Hvor ofte spiser barnet ulike måltider i barnehage, hos dagmamma o.l. i løpet av en uke, andeler i %, n=482.

Tabell 39. Matvarer det kunne vært aktuelt å gi barnet ved 12 måneders alder, men som unngås fordi man er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse, andeler i %, n=1635.

Tabell 40. Andel (%) av barna som har hatt problemer i forhold til spising/mat, n=1635.

Tabell 41. Kanaler for informasjon om kosthold og ernæring i barnets andre levehalvår og foreldrenes vurdering av nytten, andeler i %, n=1635.

Tabell 42. Andel (%) av foreldrene som ønsker mer informasjon om sped- og småbarnsernæring, n=1635.

Tabell 43. Tema det særlig ønskes mer informasjon om i forhold til kosthold og ernæring når barnet er ca. 1 år gammelt, andeler i %, n=1635.

Tabell 44. Sammenligning av deltagere i Spedkost 12 måneder 2007 med alle som ble født/fødte i Norge i 2007 og Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Tabell 45. Høyeste fullførte utdanning blant mødre og fedre i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Tabell 46. Mors arbeidssituasjon før barnet ble født og når barnet er 12 måneder i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Tabell 47. Vekt og lengde ved 1-årskontrollen, gjennomsnitt (SD), Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Tabell 48. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Tabell 49. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel av spedbarna som bruker ulike typer matvarer i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Tabell 50. Inntak av energi og næringsstoffer (inkludert tilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD) blant barna som ikke ammes i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Tabell 51. Andel (%) av spedbarna som får vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Tabell 52. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker kosttilskudd i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Figur 1. Andel fullammede og ammede i første leveår 2006-2007. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 md, n=1986) og Spedkost 12 måneder (7-12 md, n=1635).

Figur 2. Andel som bruker ulike typer matvarer ved 6 og 12 måneders alder 2006-2007. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 md, n=1986) og Spedkost 12 måneder (7-12 md, n=1635).

7 Tabeller og figurer

Tabell 1. Oversikt over hvem som fylte ut spørreskjemaet, andeler i %, n=1635.

Har fylt ut spørreskjemaet	Andel ¹ (%)
Barnets mor	92
Barnets far	1
Både far og mor	7

¹Antall ubesvarte: 34. Andeler er beregnet ut fra antall som har svart på dette spørsmålet.

Tabell 2. Sammenligning av deltagere i Spedkost 12 måneder 2007 med data for hele landet 2006, andeler i % og gjennomsnitt (SD) for barnets fødselsvekt og mors alder.

Bakgrunnsvariabel	Spedkost ¹ (n=1635)	Landet ² (n=56256)
Kjønn, %		
Gutter	49	51
Jenter	51	49
Fødselsvekt, %		
<2500 g	4	5
2500-3499 g	37	41
3500-3999 g	36	34
≥4000 g	23	19
Gjennomsnittlig fødselsvekt, g	3588 (595)	3492 (640)
Svangerskapslengde, %		
<38. svangerskapsuke	12	12
≥38. svangerskapsuke	88	88
Mors alder, år		
<20	0	2
20-24	7	14
25-29	27	31
30-34	38	34
35-39	23	16
≥40	5	3
Mors gjennomsnittsalder, år	31,5 (4,9)	30,2
Antall barn mor har født, %		
1 barn	40	42
2 barn	40	36
3 barn	16	16
4 barn eller flere	4	7
Landsdel, %		
Oslo/Akershus	24	28
Østlandet ellers	25	24
Agder/Rogaland	16	16
Vestlandet	18	16
Trøndelag	9	7
Nord-Norge	10	9
Mors sivilstatus, %		
Gift	48	48
Samboer	48	45
Bor alene med barnet/barna	4	6
Annet	<0,5	-

¹Antall ubesvarte: kjønn (2), fødselsvekt (25), svangerskapslengde (16), mors alder (27), antall barn mor har født (27), mors sivilstatus (28). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart. ²Norsk fødselsstatistikk, data for 2006 fra Medisinsk fødselsregister:

<http://mfr-nesstar.uib.no/mfr/>

Tabell 3. Høyeste fullførte utdanning blant mødre og fedre, andeler i %.

Høyeste fullførte utdanning	Spedkost 2007 ¹ (n=1635)	
	Andel av mødrene	Andel av fedrene
9/10-årig grunnskole eller kortere	2	4
9/10-årig grunnskole <u>og</u> folkehøgskole eller annen ett-årig utdanning	2	4
Videregående opplæring (videregående skole/gymnas/fagbrev)	25	31
Fagskoleutdanning	4	13
Høyskole- eller universitetsutdanning på \leq 4 år	39	24
Høyskole- eller universitetsutdanning på $>$ 4 år	26	22
Annet	1	2
Vet ikke	-	<0,5

¹Antall ubesvarte: mors utdanning (28), fars utdanning (47). Andeler er beregnet ut i fra antall som har svart på spørsmålet.

Tabell 4. Mors arbeidssituasjon før barnet ble født og når barnet er 12 måneder, andeler i %.

Mors arbeidssituasjon	Spedkost 2007 ¹ (n=1635)	
	Før barnet ble født	Når barnet er 12 måneder
Utearbeidende heltid	68	28
Utearbeidende deltid	19	23
Hjemmearbeidende	2	9
Sykemeldt ²	2	2
Permisjon	1	26
Uføretrygdet	1	1
Under attføring	1	1
Student/elev	5	4
Arbeidsledig	2	6
Annet	1	2

¹Antall ubesvarte: arbeidssituasjon før barnet ble født (86), arbeidssituasjon når barnet er 12 måneder (98). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart på spørsmålet.

²Sykemeldinger i forbindelse med svangerskapet skulle ikke regnes med.

Tabell 5. Andel (%) av mødrene som røykte da barnet var 12 måneder gammelt og hvor ofte barnet oppholder seg i rom der det røykes.

Bakgrunnsvariabel	Spedkost 2007 ¹ (n=1635)
Røykte da barnet var 12 md.	
Nei	84
Ja, av og til (ikke hver dag)	7
Ja, 1-9 sigaretter pr. dag	6
Ja, 10 sigaretter eller flere pr. dag	2
Oppholder barnet seg i et rom hvor noen røyker	
Nei	96
Ja, av og til	3
Ja, flere ganger i uken	0
Ja, daglig	0

¹Antall ubesvarte: Røykte da barnet var 12 md (29), barnet oppholdt seg i rom hvor det røykes (29). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart på spørsmålene.

Tabell 6. Tilsyn/pass av barnet på dagtid (hverdager), andeler i %.

Tilsyn/pass av barnet på dagtid (én eller flere dager)	Spedkost 2007 ¹ (n=1635)
Mor	80
Far	31
Barnehage	11
Dagmamma	9
Besteforeldre eller annen omsorgsperson	12

¹Noen har flere enn én type tilsyn, slik at summen blir over 100 %.

Tabell 7. Andel (%) av spedbarna som har foreldre og/eller søsken med astma/allergi.

Astma/allergi hos barnets foreldre eller søsken	Spedkost 2007 ¹ (n=1635)
Nei, mor/far/søsken har ikke/har ikke hatt astma/allergi	51
Ja, mor har/har hatt astma/allergi	27
Ja, far har/har hatt astma/allergi	23
Ja, søsken har/har hatt astma/allergi	15

¹Flere enn ett svar kunne rapporteres, slik at summen blir over 100 %.

Tabell 8. Vekt og lengde ved 12 måneders alder blant gutter og jenter, gjennomsnitt (SD).

Barnets vekt og lengde	Alle ¹ (n = 1630 ²)	Gutter ³ (n = 805)	Jenter ⁴ (n = 823)	p-verdi ⁵
Vekt, g	9915 (1103)	10328 (1067)	9515 (984)	<0.001
Lengde, cm	76 (3)	77 (3)	75 (3)	<0.001

¹Antall ubesvarte blant alle: vekt (98), lengde (104).

²Fem respondenter hadde data på vekt og lengde ved 12 mnd alder som var innhentet enten lenge før 12 mnd dag eller lenge etter 12 mnd dag, disse er ikke inkludert i beregningene.

³Antall ubesvarte blant gutter: vekt (50), lengde (50).

⁴Antall ubesvarte blant jenter: vekt (48), lengde (54).

⁵Forskjell i gjennomsnittsverdier mellom gutter og jenter er testet med Student's *t*-test.

Tabell 9. Andel (%) ammede spedbarn i andre levehalvår, n=1603¹.

Barnets alder (måned)	Andel ammede ² (%)
7	75
8	69
9	63
10	56
11	48
12	46

¹32 respondenter hadde ikke oppgitt om barnet ble ammet eller ikke. Andeler er beregnet ut fra antall som har svart på spørsmålet.

²Får morsmelk enten alene eller sammen med tilleggs kost/fast føde.

Tabell 10. Grunner til ikke å amme/slutte å amme blant de som ikke har ammet/sluttet å amme i løpet av andre levehalvår (n=881)¹, andeler i %.

	Viktigste grunn (%)	Nest viktigste grunn (%)
Barnet ville ikke	35	12
For lite melk	19	16
Ingen spesielle problemer, men ønsket ikke amme lenger	9	9
Mor begynte å arbeide/å studere	6	8
Barnet biter/har fått tenner	5	9
Mor syk/medisinbruk	5	1
Sugeproblemer	3	4
Bekymring/stress/sliten	2	5
Såre brystknopper	2	4
Barnet sykt/for tidlig født	2	1
Brystbetennelse	1	1
Kolikk/urolig barn	1	1
Brystoperert	1	<0,5
Ble rådet til å slutte	1	2
Tilstoppede melkeganger	<0,5	1
Andre grunner	4	6

¹Av de som svarte at de hadde sluttet å amme var det 39 som ikke svarte på spørsmålet om viktigste grunn og 188 som ikke svarte på nest viktigste grunn for ammeslutt.

Tabell 11. Fordeling av ammefrekvens (ganger pr. døgn) ved 12 måneders alder blant spedbarna som ammes (n=722)¹.

Ammefrekvens ved 12 måneders alder	Andel blant spedbarna som ammes ² (%)
1 gang/døgn	14
2-3 ganger/døgn	45
4-5 ganger/døgn	28
6-7 ganger/døgn	8
8-9 ganger/døgn	3
10 ganger eller flere/døgn	1
Gjennomsnittsfrekvens (SD), ganger/døgn	3,5 (1,9)

¹32 respondenter hadde ikke oppgitt om barnet ble ammet eller ikke

²Antall ubesvarte blant de som ammes: 1

Tabell 12. Introduksjonstidspunkt for morsmelkerstatning/annen melk (som drikke eller ved tilberedning av grøt eller annen mat) i første leveår, andeler i %, n=1635.

Barnets alder ved introduksjon	Andel av spedbarna (%)				
	Morsmelkerstatning som drikke	Morsmelkerstatning til grøt o.l.	Kumelk som drikke	Kumelk til grøt o.l.	Kumelk i annen matlaging
< 6 md	34	30	<0,5	<0,5	1
6-9 md	21	20	4	4	19
10-12 md	8	2	50	20	47

Tabell 13. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer, n=1635.

	Inntak blant alle (g/dag) ¹	Andel som bruker matvaren (%) ²
Grøt	293 (251)	87
Industrifremstilt grøt	265 (246)	82
Hjemmelaget grøt	22 (78)	19
Brød	65 (46)	96
Mellomgrovt brød	33 (36)	65
Grovbrød	29 (44)	47
Fint brød	1 (4)	4
Knekkebrød, kavring o.l.	1 (4)	13
Poteter og grønnsaker	62 (55)	90
Kokte poteter	23 (24)	82
Pommes frites/stekte poteter	1 (3)	9
Grønnsaker, friske/fryste	32 (34)	88
- Gulrot	10 (11)	82
Industrifremstilt barnemat – grønnsaker	5 (19)	9
Frukt og bær	135 (102)	98
Frukt og bær, frisk/hjemmelaget mos	75 (72)	91
Industrifremstilt barnemat – frukt/bær	59 (76)	71
Industrifremstilt barnemat – kjøtt med grønnsaker	81 (86)	73
Kjøtt/kylling/kalkun og grønnsaker	48 (55)	69
Pasta/ris med kjøtt og grønnsaker	33 (42)	58
Kjøtt og kjøttprodukter	23 (17)	96
Kjøtt, helt	6 (7)	81
Pølser	3 (5)	59
Kjøttkaker, karbonader, hamburgere o.l.	3 (5)	62
Kjøttpålegg	1 (3)	31
Leverpostei	10 (10)	86
Industrifremstilt barnemat – fisk med grønnsaker	19 (32)	36
Fisk og fiskeprodukter	13 (14)	82
Fisk, mager/halvfet	1 (2)	46
Fisk, fet	1 (1)	34
Fiskeboller, -pudding, -kaker	6 (8)	65
Fiskepinner o.l.	1 (2)	23
Fiskepålegg/kaviar	4 (8)	40
Egg	2 (4)	59

Tabell 13, forts.	Inntak blant alle (g/dag)	Andel som bruker matvaren (%) ²
Yoghurt	42 (54)	64
Fruktyoghurt	38 (50)	62
Naturell yoghurt	3 (14)	7
Fløte, rømme, is mv	2 (4)	47
Iskrem	1 (3)	42
Ost	10 (12)	84
Smør og margarin³	9 (10)	92
Margarin	3 (6)	66
Lettmargarin/Brelett	2 (5)	26
Smør/Bremykt	1 (4)	12
Annet		
Kornblanding, gryn med melk	4 (21)	8
Kaker, boller, vafler, søte kjeks	4 (6)	77
Pizza	1 (3)	25
Sjokolade, annet godteri	0,5 (1)	23
Snacks (potetgull o.l.)	0,1 (0,5)	12
Drikke		
Kumelk	92 (164)	51
Morsmelkerstatning/melkeerstatning/annen melk	151 (230)	43
Vann	235 (176)	92
Juice	18 (43)	34
Industriefremstilt barnedrikk	6 (41)	9
Søte drikker	14 (54)	20
Nektar	4 (22)	9
Saft med sukker	10 (47)	14
Brus med sukker	0,5 (3)	1
Kunstig søte drikker	9 (53)	10
Saft uten sukker	8 (50)	9
Brus uten sukker	0,5 (9)	1

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

²Daglig og ukentlig brukere av matvaren.

³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

Tabell 14. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av barna som bruker ulike typer grøt og morsmelkerstatning, n=1635.

	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren ² (%)
Industrifremstilt grøt	265 (246)	82
Nestlé grøt – tilberedes med melk	14 (66)	8
Nestlé grøt – tilberedes med vann	184 (186)	72
Nestlé velling	5 (36)	4
Småfolk grøt – tilberedes med melk	2 (17)	1
Småfolk grøt – tilberedes med vann	35 (100)	21
Hipp grøt tilberedes med vann	26 (85)	16
Holle grøt tilberedes med vann/melk	3 (37)	2
Hjemmelaget grøt	22 (78)	19
Havregryn	15 (55)	16
Grovt/sammalt mel	4 (32)	2
Fint/hvitt mel/kavring/semule/ris/mais	2 (14)	4
Hirse	1 (16)	2
Morsmelkerstatning som drikke	144 (228)	40
Nan 1	4 (37)	1
Nan 2	102 (197)	29
Nan H.A.1	2 (35)	<0,5
Collett med omega 3	25 (110)	7
Hipp økologisk morsmelkerstatning	10 (64)	4
Småfolk morsmelkerstatning med omega 3 og 6	1 (18)	1
Småfolk morsmelkerstatning BabyPluss	1 (11)	1
Holle morsmelkerstatning	<0,5 (7)	<0,5
Holle tilskuddsblanding	<0,5 (3)	<0,5
Kumelk som drikke	92 (164)	51
Helmelk	22 (91)	13
Lettmelk	51 (117)	33
Ekstra lett lettmelk	17 (78)	11
Skummet melk	2 (17)	3
Annet		
Biola/Cultura o.l.	5 (20)	11
Drikkeyoghurt	1 (6)	3
Sjokolademelk o.l.	<0,5 (2)	1

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

²Daglig og ukentlig brukere av matvaren.

Tabell 15. Bruk av industrifremstilt og/eller hjemmelaget grøt, andeler i %, n=1635.

	Andel av spedbarna ¹ (%)
Kun industrifremstilt grøt	68
Både industrifremstilt og hjemmelaget grøt	15
Kun hjemmelaget grøt	4

¹13 % bruker ikke grøt. Andel regnet av alle.

Tabell 16. Type væske som vanligvis tilsettes grøt/velling, andeler i %, n=1635.

Væske i grøt/velling	Andel av spedbarna ¹ (%)
Vann	85
Kumelk	11
Hemelk	3
Lettmelk	7
Ekstra lett lettmelk	2
Skummet melk	<0,5
Morsmelkerstatning	6
Morsmelk	1
Annet	1

¹Flere enn en type væske kunne rapporteres, slik at summen blir over 100 %.

Tabell 17. Andel (%) av spedbarna som vanligvis får brødskiver uten skorpe, n=1635.

Brødskiver med eller uten skorper	Andel av spedbarna ¹ (%)
Bruker ikke brød	3
Får brødskiver uten skorper	71
Får brødskiver med skorper	27

¹Antall ubesvarte: 29. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 18. Type smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i %, n=1635.

Smør/margarin på brødet	Andel av barna ¹ (%)
Bruker ikke smør/margarin på brødet	22
Soft Flora, Soft Ekstra	24
Brelett	15
Lett margarin	14
Bremykt	11
Vita	9
Smør (meierismør)	2
Soft Oliven	2
Melange	1
Annen margarin	1

¹Antall ubesvarte: 104. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 19. Mengde smør/margarin som vanligvis smøres på brødet til spedbarna, andeler i % av spedbarna som bruker smør/margarin på brødet (n=1197).

Mengde smør/margarin på brødet	Andel blant barna som bruker smør/margarin på brødet ¹ (%)
Skrapet lag	63
Middels lag	34
Godt dekket lag	3
Tykt lag	<0,5

¹Antall ubesvarte: 3. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 20. Inntak av pålegg, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av barna som bruker ulike typer pålegg.

Pålegg	Inntak blant alle ¹ (g/dag)	Andel som bruker matvaren (%)
Brunost/prim	5 (8)	61
Brunost/prim, helfet	3 (6)	41
Brunost/prim, halvfet/mager	1 (3)	9
Litago brunost/prim	2 (5)	19
Hvitost/smøreost	5 (8)	66
Hvitost, helfet	2 (5)	38
Hvitost, lett/mager	<0,5 (1)	2
Smøreost	2 (5)	44
Smøreost, lett/mager	<0,5 (2)	8
Leverpostei	10 (10)	86
Levepostei, vanlig	10 (10)	83
Levepostei, mager	1 (3)	6
Kjøttpålegg	1 (3)	31
Kokt skinke o.l.	1 (2)	21
Salami/fårepølse	<0,5 (1)	5
Servelat	<0,5 (1)	13
Fiskepålegg/kaviar	4 (8)	40
Makrell i tomat o.l.	3 (7)	26
Kaviar	1 (2)	24
Søtt pålegg	3 (7)	35
Syltetøy/marmelade	2 (5)	25
Lettsyltetøy/frysetøy	1 (4)	8
Sjokoladepålegg/honning/annet søtt pålegg	0,2 (1)	9
- Honning	0,01 (0,2)	<0,5
Egg	1 (4)	29

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

Tabell 21. Type fett som vanligvis brukes til matlaging (sauser, steking o.l.), andeler i %, n=1635.

Type fett til matlaging	Andel av spedbarna ¹ (%)
Olje (oliven-, soya-, mais-, rapsolje o.l.)	74
Melange	46
Flytende margarin på flaske (Vita, Melange, Bremykt o.l.)	18
Soft Flora, Soft Ekstra	13
Smør	11
Bremykt	7
Vita	3
Annen margarin	2
Soft Oliven	1

¹Flere enn én type fett kunne rapporteres, slik at summen blir over 100 %.

Tabell 22. Andel (%) som oppga å benytte økologiske produkter ved 12 måneders alder, n=1635.

Matvare	Andel brukere ¹ (%)		
	Vanligvis	Av og til	Sjelden/aldri
Grøt/velling	10	23	59
Frukt	7	34	52
Grønnsaker	5	31	56
Middag	3	19	70
Melk	4	9	78
Annet	4	18	68

¹Andel ubesvarte: grøt/velling (8), frukt (8), grønnsaker (8), middag (8), melk (9) og andre økologiske produkter (11).

Tabell 23. Andel (%) av spedbarna som får vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd
n=1635.

	Andel av spedbarna ¹ (%)
Får vitamin D-tilskudd/kosttilskudd ved 12 måneders alder	71
Har fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd tidligere, men ikke nå	20
Har aldri fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd	9

¹Antall ubesvarte: 32. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 24. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker vitamin D-tilskudd
eller annet kosttilskudd, n=1635.

	Inntak blant alle ¹ (ml/dag)	Andel som bruker tilskuddet ² (%)	Inntak blant de som bruker tilskuddet ² (ml/dag)
Vitamin D-tilskudd, totalt	-	67	-
Tran	1,5 (2,2)	39	3,8 (1,9)
Vitamin-D dråper	1,0 (1,9) ³	24	4,2 (1,4) ³
Flytende multivitaminer (Sana-sol, Biovit, Nycoplus multivitamin mikstur)	0,6 (1,9)	15	4,1 (3,1)
Multivitamin-tabletter for barn med A og D vitamin	-	0,4	0,8 (0,3) ⁴
Andre fiskeoljer	0 (0,4)	2	3,2 (1,5)
Multivitamin-tabletter for barn uten A og D vitamin	-	0,1	1 (0) ⁴
Kalktabletter	-	0,2	0,7 (0,3) ⁴
Vitamin C	-	0,2	1 (0) ⁴
Jern	0,1 (0,9)	2	5,6 (4,0)

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av det enkelte tilskudd.

²Daglig og ukentlig brukere av tilskuddet.

³Antall dråper.

⁴Antall tabletter.

Tabell 25. Inntak av energi og næringsstoffer (inkludert kosttilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes (n=881).

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes ¹		Anbefalt inntak ³
	Daglig inntak	Næringstetthet ²	
Energi (MJ)	5,1 (1,6)		4,1 MJ ⁴
Protein (g)	38,8 (13,6)	13,0 (2,1)	10-15 E %
Fett (g) ⁵	45,0 (16,0)	32,8 (5,2)	30-35 E %
- Mettet fett (g)	16,8 (6,6)	12,2 (2,6)	maks 10 E %
Karbohydrater (g)	156 (52)	52,1 (4,9)	50-55 E %
- Tilsatt sukker (g)	12,2 (14,0)	4,0 (4,1)	maks 10 E %
Kostfiber (g)	13,2 (5,4)	2,1 (0,5)	-
Kolesterol (mg)	73 (46)	14,5 (7,9)	-
Vitamin A (RAE)	1006 (405)	201 (65)	300 RAE
Vitamin D (µg)	11,0 (5,8)	2,2 (1,2)	10 µg
Vitamin E (mg)	7,5 (5,2)	1,5 (1,0)	4 mg
Tiamin (mg)	1,0 (0,4)	0,2 (0,05)	0,5 mg
Riboflavin (mg)	1,3 (0,5)	0,3 (0,07)	0,6 mg
Vitamin C (mg)	98 (49)	19,6 (8,2)	25 mg
Kalsium (mg)	784 (345)	155 (49)	600 mg
Jern (mg)	12,8 (10,6)	2,6 (2,6)	8 mg

¹Resultatene kan ikke direkte overføres til også å gjelde ammede barn.

²For proteiner, fett, karbohydrater, sukker og kostfiber er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For vitamin D er næringstettheten gitt i mikrogram/MJ, for Vitamin A i RAE/MJ, for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ.

³Nordiske næringsrekommandasjoner (NNR) 2004 og Norske anbefalinger 2005.

⁴NNR gir også referanseverdier for energibehov per kg kroppsvekt, og for aldersgruppen er dette 355 kJ/kg kroppsvekt. Gjennomsnittsvikt blant barna i Spedkost 12 måneder var 9,9 kg. Dette gir et beregnet gjennomsnittlig energibehov på 3,5 MJ per dag.

⁵Inntak av umettede fettsyrer kan ikke beregnes på nåværende database ved Universitetet i Oslo pga manglende verdier mht næringsinnhold av spedbarnsmat og av smør/margarin/olje.

Tabell 26. Inntak av energi og næringsstoffer (uten kosttilskudd inkludert i beregningene), gjennomsnitt (SD) blant spedbarna som ikke ammes (n=881).

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes ¹		Anbefalt inntak ³
	Daglig inntak	Næringstetthet ²	
Energi (MJ)	5,0 (1,6)		4,1 MJ ⁴
Protein (g)	38,7 (13,6)	13,1 (2,1)	10-15 E %
Fett (g) ⁵	43,7 (15,8)	32,1 (5,1)	30-35 E %
- Mettet fett (g)	16,6 (6,6)	12,2 (2,6)	maks 10 E %
Karbohydrater (g)	156 (52)	52,7 (4,9)	50-55 E %
- Tilsatt sukker (g)	12,2 (14,0)	4,0 (4,1)	maks 10 E %
Kostfiber (g)	13,2 (5,4)	2,1 (0,5)	-
Kolesterol (mg)	67 (45)	13,3 (7,8)	-
Vitamin A (RAE)	905 (369)	182 (57)	300 RAE
Vitamin D (µg)	6,8 (3,7)	1,4 (0,6)	10 µg
Vitamin E (mg)	4,2 (2,3)	0,8 (0,4)	4 mg
Tiamin (mg)	1,0 (0,4)	0,2 (0,03)	0,5 mg
Riboflavin (mg)	1,2 (0,4)	0,3 (0,05)	0,6 mg
Vitamin C (mg)	94 (47)	19 (8)	25 mg
Kalsium (mg)	783 (345)	156 (49)	600 mg
Jern (mg)	11,4 (5,1)	2,2 (0,7)	8 mg

¹Resultatene kan ikke direkte overføres til også å gjelde ammede barn.

²For proteiner, fett, karbohydrater, sukker og kostfiber er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For vitamin D er næringstettheten gitt i mikrogram/MJ, for Vitamin A i RAE/MJ, for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ.

³Nordiske næringsrekommendationer 2004 og Norske anbefalinger 2005.

⁴NNR gir også referanseverdier for energibehov per kg kroppsvekt, og for aldersgruppen er dette 355 kJ/kg kroppsvekt. Gjennomsnittsvikt blant barna i Spedkost 12 måneder var 9,9 kg. Dette gir et beregnet gjennomsnittlig energibehov på 3,5 MJ per dag.

⁵Inntak av umettede fettsyrer kan ikke beregnes på nåværende database ved Universitetet i Oslo pga manglende verdier mht næringsinnhold av spedbarnsmat og av smør/margarin/olje.

Tabell 27. Kilder til totalt fett blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av totalt fett
Morsmelkerstatning som drikke	18
Industrifremstilt grøt	16
Kjøtt og kjøttprodukter	11
Smør og margarin (på brød)	9
Industrifremstilt barnemat – kjøtt med grønnsaker	8
Ost	6
Brød	5
Kumelk	5
Yoghurt	3
Fisk og fiskeprodukter	3
Kosttilskudd/tran	3
Kake, boller, vafler, søte kjeks	1

Tabell 28. Kilder til mettet fett blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av mettet fett
Morsmelkerstatning som drikke	19
Industrifremstilt grøt	16
Kjøtt og kjøttprodukter	10
Ost	10
Kumelk	8
Smør og margarin (på brød)	8
Industrifremstilt barnemat – kjøtt med grønnsaker	6
Yoghurt	4

Tabell 29. Kilder til tilsatt sukker blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av tilsatt sukker
Yoghurt	30
Kaker, boller, vafler og søte kjeks	13
Syltetøy/marmelade	11
Søte drikker	8
Sjokolade, annet godteri	2
Industrifremstilt grøt	1
Sjokoladepålegg/honning/annet søtt pålegg	1

Tabell 30. Kilder til vitamin A blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av vitamin A
Leverpostei	18
Industrifremstilt grøt	18
Morsmelkerstatning som drikke	15
Industrifremstilt middagsmat	11
Tran/vitamintilskudd	9
- Tran	6
Smør og margarin	9
Grønnsaker	7
Ost	3
Kumelk som drikke	3

Tabell 31. Kilder til vitamin D blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av vitamin D
Vitamin D-tilskudd	31
- Tran	18
- Vitamin D-dråper	8
Industrifremstilt grøt	29
Morsmelkerstatning som drikke	21
Smør og margarin	11
Fisk	4
Kumelk som drikke	1

Tabell 32. Kilder til jern blant spedbarna som ikke ammes, andeler i %, (n=881).

	Prosentvis bidrag til inntak av jern
Industrifremstilt grøt	39
Morsmelkerstatning som drikke	15
Brød	14
Kjøtt og kjøttprodukter (inkl. leverpostei)	9
Industrifremstilt barnemat – kjøtt med grønnsaker	4
Poteter og grønnsaker	3

Tabell 33. Andel av spedbarna som ammes i andre levehalvår, etter kjønn, n=1633¹.

Barnets alder (i måneder)	Andel ammede ² (%)	
	Jenter (n=826)	Gutter (n=807)
7	75	75
8	69	69
9	64	62
10	57	54
11	50	47
12	47	44

¹Kjønn manglet for to personer i utvalget.

²Får morsmelk alene eller sammen med annen tilleggs kost/fast føde. Forskjeller i andeler er testet med Kji-kvadrat-test. Ingen signifikante forskjeller.

Tabell 34. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter kjønn, n=1633¹.

	Inntak blant alle (g/dag)		Andel som bruker matvaren (%) ²	
	Jenter (n=826)	Gutter (n=807)	Jenter (n=826)	Gutter (n=807)
Grøt	286 (247)	299 (255)	89	85*
- Industrifremstilt grøt	259 (241)	271 (250)	83	81
- Hjemmelaget grøt	21 (80)	24 (75)	18	20
Brød	61 (42)	69 (49)*	96	96
Poteter og grønnsaker	59 (55)	65 (54)*	87	92*
Frukt og bær	127 (97)	143 (107)*	98	98
Industrifremstilt barnemat - kjøtt m grønnsaker	80 (84)	81 (87)	73	72
Kjøtt og kjøttprodukter	23 (17)	24 (17)	96	96
Industrifremstilt barnemat- fisk m grønnsaker	19 (32)	20 (31)	35	37
Fisk og fiskeprodukter	11 (13)	13 (14)*	80	83
Ost	10 (11)	11 (12)	84	84
Yoghurt	39 (50)	46 (58)*	62	66
Smør og margarin ³	9 (9)	10 (10)*	91	93
DRIKKER:				
Morsmelkerstatning	149 (234)	139 (221)	41	39
Kumelk	89 (159)	95 (170)	50	51*
- Helmelk	23 (95)	22 (88)	12	13
- Lettmelk	50 (115)	53 (119)	32	34
- Ekstra lett lettmelk	15 (65)	19 (90)	11	11
- Skummet melk	2 (15)	2 (20)	3	2
Vann	230 (172)	241 (181)	91	92
Juice	17 (42)	18 (45)	33	35
Industrifremstilt barnedrikk	7 (49)	5 (30)	10	9
Søte drikker	13 (52)	14 (55)	19	22
- Nektar	4 (21)	5 (22)	9	10
- Saft med sukker	9 (45)	10 (48)	14	15
- Brus med sukker	0,4 (3)	0,2 (2)	2	1
Kunstig søte drikker	8 (40)	9 (64)	10	10

¹Kjønn manglet for to personer i utvalget.

²Daglig og ukentlig brukere.

³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

*Signifikant forskjell mellom gutter og jenter ($p < 0.05$). Forskjell i inntak er testet med Student's *t*-test. Forskjeller i andeler er testet med Kji-kvadrat-test.

Tabell 35. Energi- og næringsstoffinntak (inkludert tilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant spedbarna som ikke ammes, etter kjønn, n=881.

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes			
	Daglig inntak ¹		Næringstetthet ²	
	Jenter (n=432)	Gutter (n=449)	Jenter (n=432)	Gutter (n=449)
Energi (MJ)	5,0 (1,6)	5,2 (1,6)		
Protein (g)	37,8 (12,7)	39,6 (14,3)*	13,0 (2,0)	13,1 (2,1)
Fett (g)	44,6 (15,9)	45,2 (16,0)	33,1 (5,1)	32,4 (5,2)
- Mettet fett (g)	16,7 (6,8)	16,8 (6,5)	12,3 (2,6)	12,1 (2,5)
Karbohydrater (g)	152 (50)	159 (53)	51,9 (4,8)	52,4 (4,9)
- Tilsatt sukker (g)	11,8 (14,2)	12,6 (13,8)	3,8 (4,0)	4,1 (4,1)
Kostfiber (g)	12,7 (5,0)	13,6 (5,6)*	2,0 (0,5)	2,1 (0,5)*
Kolesterol (mg)	73 (46)	73 (47)	14,8 (7,8)	14,3 (8,0)
Vitamin A (RAE)	994 (385)	1017 (424)	203 (55)	200 (70)
Vitamin D (µg)	11,2 (5,9)	10,9 (5,8)	2,3 (1,2)	2,1 (1,2)
Vitamin E (mg)	7,7 (5,3)	7,2 (5,1)	1,6 (1,1)	1,4 (1,0)*
Tiamin (mg)	1,0 (0,4)	1,0 (0,4)	0,2 (0,05)	0,2 (0,05)
Riboflavin (mg)	1,3 (0,5)	1,3 (0,5)	0,3 (0,07)	0,3 (0,07)
Vitamin C (mg)	97 (48)	99 (50)	19,7 (7,8)	19,5 (8,6)
Kalsium (mg)	777 (340)	792 (349)	157 (49)	154 (48)
Jern (mg)	12,3 (10,4)	13,2 (10,8)	2,6 (3,0)	2,6 (2,1)

¹Inntak av energi, vitaminer og mineraler kan pga. metodiske forhold være noe overestimert.

²For proteiner, fett, karbohydrater og sukker er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For fiber er næringstettheten gitt i gram/MJ, for vitamin D i mikrogram/MJ, for Vitamin A i RAE/MJ, for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ.

*Signifikant forskjell mellom gutter og jenter ($p < 0,05$). Forskjell i inntak er testet med Student's *t*-test.

Tabell 36. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel (%) av spedbarna som bruker ulike typer matvarer ved 12 måneders alder, etter ammestatus ved 12 måneders alder, n=1603¹.

	Inntak blant alle (g/dag)		Andel som bruker matvaren (%) ²	
	Ammede (n=722)	Ikke ammede (n=881)	Ammede (n=722)	Ikke ammede (n=881)
Grøt	312 (267)	280 (237)*	90	85*
- Industrifremstilt grøt	287 (265)	250 (228)*	85	81
- Hjemmelaget grøt	22 (83)	22 (74)	20	18
Brød	57 (38)	71 (51)*	96	97*
Poteter og grønnsaker	61 (54)	63 (55)	91	89
Frukt og bær	139 (108)	132 (99)	99	98
Industrifremstilt barnemat- kjøtt m. grønnsaker	75 (77)	86 (93)*	70	75*
Kjøtt og kjøttprodukter	21 (16)	25 (18)*	96	97
Industrifremstilt barnemat- fisk m. grønnsaker	17 (31)	22 (32)*	31	40*
Fisk og fiskeprodukter	11 (13)	13 (14)*	80	83
Ost	9 (10)	11 (13)*	81	87*
Yoghurt	38 (54)	45 (54)*	60	67*
Smør og margarin ³	9 (9)	10 (10)*	92	92
DRIKKER:				
Morsmelkerstatning	39 (118)	230 (258)*	17	59*
Kumelk	46 (95)	130 (196)*	41	58*
Vann	246 (171)	227 (181)*	93	91
Juice	16 (35)	19 (47)	33	34
Industrifremstilt barnedrikk	6 (49)	7 (35)	8	10
Søte drikker	9 (36)	18 (62)*	17	23*
- Nektar	3 (18)	5 (24)	7	11*
- Saft med sukker	6 (29)	12 (54)*	12	16*
- Brus med sukker	0,3 (2)	0,3 (3)	1	1
Kunstig søte drikker	4 (27)	13 (68)*	7	12*

¹32 har ikke svart på spørsmål om barnet ammes nå eller ikke.

²Daglig og ukentlig brukere.

³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

*Signifikant forskjell mellom ammede og ikke-ammede ($p < 0,05$). Forskjell i inntak er testet med Students *t*-test. Forskjeller i andeler er testet med Kji-kvadrat-test.

Tabell 37. Hvor ofte spiser barnet ulike måltider i løpet av en uke, andeler i %, n=1635¹.

	Hver dag	4-6 ganger pr. uke	1-3 ganger pr. uke	Aldri/sjeldnere enn hver uke
Frokost	99	1	<0,5	<0,5
Formiddagsmat/lunsj	94	3	2	1
Ettermiddagsmat	34	13	16	37
Middag	95	4	1	<0,5
Kveldsmat	94	4	2	1
Andre måltider/mellommåltider	25	9	17	49

¹Andel ubesvarte: frokost (103), formiddagsmat (112), ettermiddagsmat (285), middag (105), kvelds (113), mellommåltid (547). Andeler regnet fra de som har besvart spørsmålet.

Tabell 38. Hvor ofte spiser barnet ulike måltider i barnehage, hos dagmamma o.l. i løpet av en uke, andeler i %, n=482¹.

	4-5 ganger pr. uke	1-3 ganger pr. uke	Aldri/sjeldnere enn hver uke
Frokost	33	25	42
Formiddagsmat/lunsj	62	32	6
Ettermiddagsmat	43	27	30
Middag	11	20	68
Andre måltider/mellommåltider	9	16	75

¹Andel ubesvarte: frokost (134), formiddagsmat (124), ettermiddagsmat (146), middag (158), mellommåltid (168). Andeler er regnet fra de som har svart at de har tilsyn av andre personer enn mor og far på dagtid.

Tabell 39. Matvarer det kunne vært aktuelt å gi barnet ved 12 måneders alder, men som unngås fordi man er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse, andeler i %, n=1635.

Matvare som unngås	Andel som unngår matvare (%)
Nøtter	35
Appelsin/appelsinjuice/andre sitrusfrukter	19
Vanlig kumelk	18
Egg	16
Fisk/skalldyr	14
Matvarer med tilsetningsstoffer	8
Annet	5
Belgfrukter	4
Morsmelkerstatning	3
Soya	1
Glutenholdige mel/korn	1
Unngår en eller flere matvarer, total andel ¹	45

¹Antall ubesvarte: 5. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 40. Andel (%) av barna som har hatt problemer i forhold til spising/mat, n=1635.

	Andel av barna ¹ (%)
Ikke hatt problemer	76
Hatt problemer, total andel	24
Dårlig matlyst/småspist	8
Liker få matvarer	6
Vanskelig med tilvenning til familiens kosthold	5
Allergi/intoleranse mot enkelte matvarer	3
Andre problemer	9

¹Antall ubesvarte: 59. Andeler er beregnet ut i fra de som har svart.

Tabell 41. Kanaler for informasjon om kosthold og ernæring i barnets andre levehalvår og foreldrenes vurdering av nytten, andeler i %, n=1635.

Informasjonskanal	Andel av foreldrene (%)					
	Ikke fått info	Fått svært nyttig info	Fått nyttig info	Fått lite nyttig info	Fått unyttig info	Ubesvart
Helsestasjonen	8	20	58	11	1	2
Brosjyren "Mat for spedbarn"	13	24	54	8	0,6	1
Familie, kjente	17	21	52	5	0,3	4
Bøker, oppslagsverk	20	23	50	3	0,1	5
Aviser, TV, ukeblad	57	3	23	10	1	6
Reklamemateriell	61	2	16	11	3	7
Dagligvarebutikken	74	1	9	9	2	7
Helsepersonell utenfor helsestasjonen	79	3	8	3	0,3	7
Mattilsynets hjemmeside	85	2	6	1	0,3	7
Matportalens hjemmeside	88	1	3	0,5	0,4	7
Sosial- og helsedirektoratets hjemmeside	88	2	3	0,4	0,3	7
Andre internettsider	73	6	12	1	0,3	7
Ammehjelpen	89	2	2	0,3	0,5	7
Homøopat	91	1	1	0,5	0,4	7
Annet	73	1	2	0,2	0,1	24

Tabell 42. Andel (%) av foreldrene som ønsker mer informasjon om sped- og småbarnsernæring, n=1635.

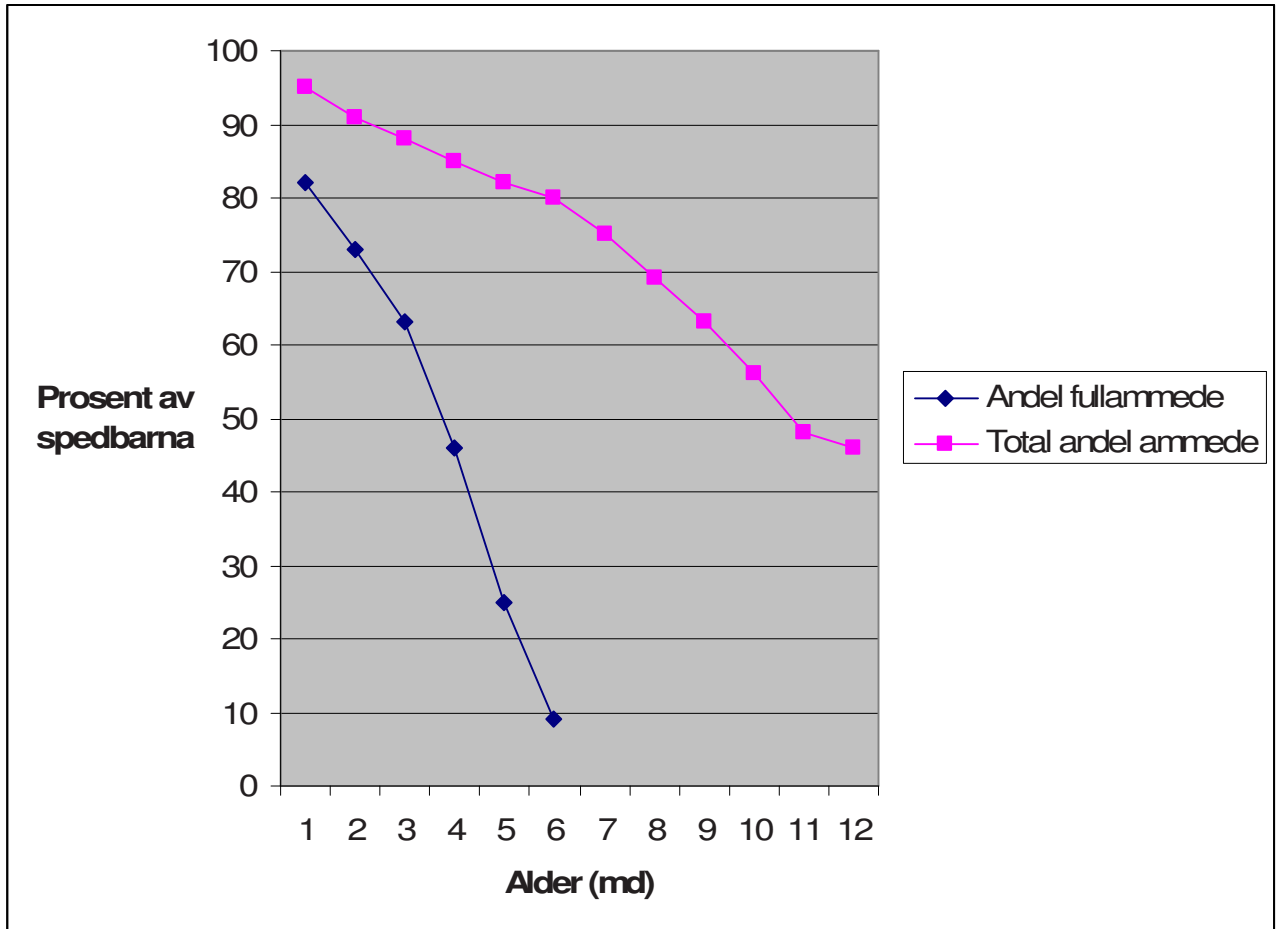
Ønske om mer informasjon	Andel av foreldrene ¹ (%)
Ja, ønsker mer informasjon	50
Nei, ønsker ikke mer informasjon	45
Vet ikke	6

¹Antall ubesvarte: 11. Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

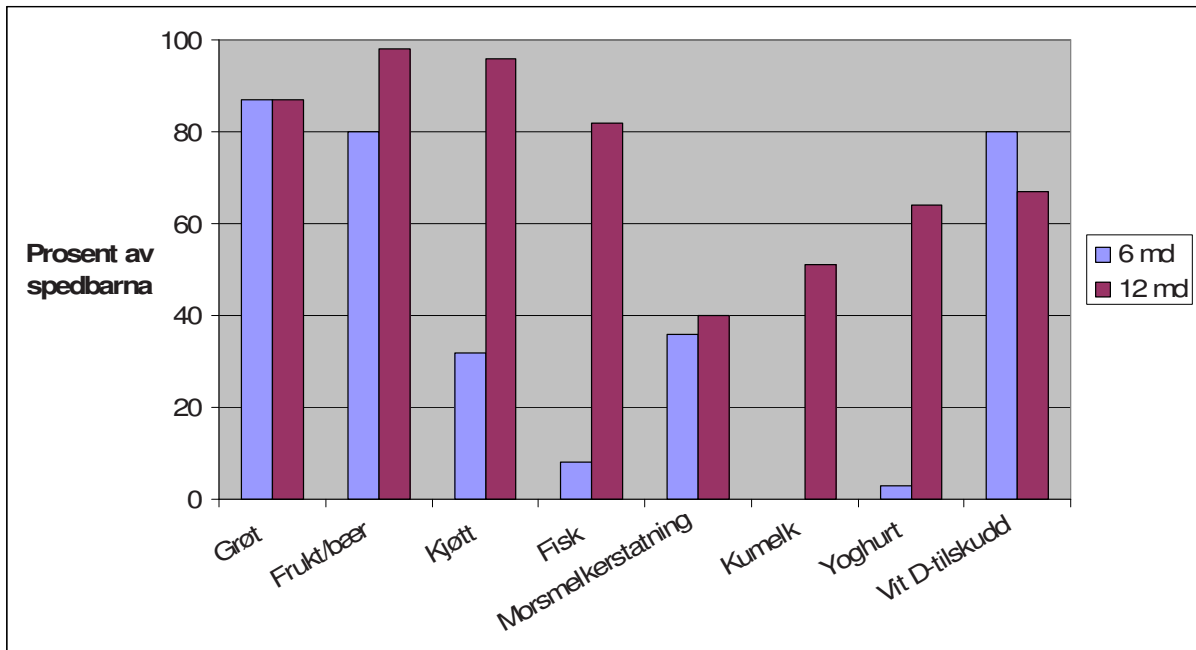
Tabell 43. Tema det særlig ønskes mer informasjon om i forhold til kosthold og ernæring når barnet er ca. 1 år gammelt, andeler i %, n=1635.

Tema det ønskes mer informasjon om	Andel av foreldrene ¹ (%)
Generelt om et sunt og variert kosthold til barnet	43
Tilvenning til familiens kosthold	30
Kosttilskudd	19
Matvareallergi/-intoleranse	18
Andre tema	3

¹Flere enn ett tema kunne rapporteres, slik at summen blir over 100%.

Figur 1. Andel fullammede og ammede i første leveår 2006-2007. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 md, n=1986) og Spedkost 12 måneder (7-12 md, n=1635).

Figur 2. Andel som bruker ulike typer matvarer ved 6 og 12 måneders alder 2006-2007. Data fra Spedkost 6 måneder (0-6 md, n=1986) og Spedkost 12 måneder (7-12 md, n=1635).

Sammenligning mellom Spedkost 12 måneder
2007 og Spedkost 12 måneder 1999 for enkelte
tabeller

Tabell 44. Sammenligning av deltagere i Spedkost 12 måneder 2007 med alle som ble født/fødte i Norge i 2007 og Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Bakgrunnsvariabel	Spedkost ¹ 2007 (n=1635)	Landet ² 2006 (n=56256)	Spedkost ¹ 1999 (n=1932)	Landet 1999 (n=58719)
Kjønn, %				
Gutter	49	51	53	51
Jenter	51	49	47	48
Fødselsvekt, %				
<2500 g	4	5	3	6
2500-3499 g	37	41	33	38
3500-3999 g	36	34	37	34
≥4000 g	23	19	26	22
Svangerskapslengde, %				
<38. svangerskapsuke	12	12	11	12
≥38. svangerskapsuke	88	88	89	88
Mors alder, år				
<20	0	2	1	3
20-24	7	14	12	17
25-29	27	31	36	37
30-34	38	34	34	30
35-39	23	16	14	12
≥40	5	3	3	2
Antall barn mor har født, %				
1 barn	40	42	40	41
2 barn	40	36	36	36
3 barn	16	16	19	17
4 barn eller flere	4	7	6	6
Landsdel, %				
Oslo/Akershus	24	28	21	23
Østlandet ellers	25	24	24	24
Agder/Rogaland	16	16	16	15
Vestlandet	18	16	19	18
Trøndelag	9	7	10	9
Nord-Norge	10	9	11	11
Mors sivilstatus, %				
Gift	48	48	54	51
Samboer	48	45	41	42
Enslig/annet	4	6	5	7

¹Antall ubesvarte Spedkost 2007/1999: kjønn (2/0), fødselsvekt (25/15), svangerskapslengde (16/29), mors alder (27/0), antall barn mor har født (27/18), mors sivilstatus (28/6). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

²Norsk fødselsstatistikk, data for 2006 fra Medisinsk fødselsregister:

<http://mfr-nesstar.uib.no/mfr/>

Tabell 45. Høyeste fullførte utdanning blant mødre og fedre i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Høyeste fullførte utdanning	Spedkost 2007 ¹ (n=1635) (%)		Spedkost 1999 ¹ (n=1932) (%)	
	Andel av mødrene	Andel av fedrene	Andel av mødrene	Andel av fedrene
Grunnskole nivå	4	7	10	10
Videregående nivå	30	44	41	46
Høyskole- eller universitetsutdanning på ≤ 4 år	40	24	33	24
Høyskole- eller universitetsutdanning på > 4 år	26	22	15	18
Annet	1	2	1	2
Vet ikke	0	<1	-	-

¹Antall ubesvarte Spedkost 2007/1999: mødre (28/40), fedre (47/186). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

Tabell 46. Mors arbeidssituasjon før barnet ble født og når barnet er 12 måneder i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999, andeler i %.

Mors arbeidssituasjon	Andel av mødrene ¹ Spedkost 2007 (%) (n=1635)		Andel av mødrene ¹ Spedkost 1999 (%) (n=1932)	
	Før barnet ble født	Når barnet er 12 md	Før barnet ble født	Når barnet er 12 md
Utearbeidende heltid	68	28	57	18
Utearbeidende deltid	19	23	21	27
Hjemmearbeidende	2	9	7	23
Sykemeldt ²	2	2	2	1
Permisjon	1	26	1	17
Uføretrygdet	1	1	<0,5	<0,5
Under attføring	1	1	1	1
Student/elev	5	4	6	3
Arbeidsledig	2	6	2	5
Annet	1	2	3	5

¹Antall ubesvarte Spedkost 2007/1999: arbeidssituasjon før barnet ble født (86/8), arbeidssituasjon når barnet er 12 md (98/34). Andeler er beregnet ut fra antall som har svart.

²Sykemeldinger i forbindelse med svangerskap skulle ikke regnes med.

Tabell 47. Vekt og lengde ved 1-årskontrollen, gjennomsnitt (SD), Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Spedkost 2007	Alle ¹ (n=1630) ²	Gutter (n=805) ³	Jenter (n=823) ⁴	p-verdi ⁵
Vekt, g	9915 (1103)	10328 (1067)	9515 (984)	<0,001
Lengde, cm	76 (3)	77 (3)	75 (3)	<0,001
Spedkost 1999	Alle (n=1932) ¹	Gutter (n=1022) ³	Jenter (n=910) ⁴	p-verdi ⁵
Vekt, g	9997 (1176)	10367 (1126)	9584 (1089)	<0,001
Lengde, cm	77 (3)	77 (3)	76 (3)	<0,001

¹Antall ubesvarte blant alle Spedkost 2007/Spedkost 1999: vekt (98/26), lengde (104/25).

²Fem respondenter hadde data på vekt og lengde ved 12 mnd alder som var innhentet enten lenge før 12 mnd dag eller lenge etter 12 mnd dag, disse er ikke inkludert i beregningene.

³Antall ubesvarte blant gutter Spedkost 2007/Spedkost 1999: vekt (50/17), lengde (50/15).

⁴Antall ubesvarte blant jenter Spedkost 2007/Spedkost 1999: vekt (48/9), lengde (54/10).

⁵Forskjell i gjennomsnittsverdier mellom gutter og jenter er testet med Student's *t*-test.

Tabell 48. Andel (%) av spedbarna som ammes i andre levehalvår, Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

Barnets alder (i måneder)	Andel ammede (%) Spedkost 2007 (n=1603) ¹	Andel ammede (%) Spedkost 1999 (n=1932)
7	75	72
8	69	65
9	63	58
10	56	50
11	48	41
12	46	36

¹32 respondenter hadde ikke oppgitt om barnet ble ammet eller ikke.

Tabell 49. Inntak av matvarer, gjennomsnitt (SD), og andel av spedbarna som bruker ulike typer matvarer i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

	Spedkost 2007 (n=1635)		Spedkost 1999 (n=1932)	
	Inntak blant alle (g/dag) ¹	Andel som bruker matvaren (%)	Inntak blant alle (g/dag) ¹	Andel som bruker matvaren (%)
Grøt	293 (251)	87	258 (230)	86
Industrifremstilt grøt	265 (246)	82	225 (223)	78
Hjemmelaget grøt	22 (78)	19	33 (92)	23
Brød	65 (46)	96	61 (38)	98
Mellomgrovt brød	33 (36)	65	55 (36)	96
Fint brød	1 (4)	4	2 (9)	8
Knekkebrød, kavring o.l.	1 (4)	13	2 (5)	18
Poteter og grønnsaker	62 (55)	90	96 (89)	94
Kokte poteter	23 (24)	82	34 (35)	89
Pommefrites/stekte poteter	1 (3)	9	1 (5)	10
Grønnsaker, friske/fryste	32 (34)	88	28 (33)	90
Mos med potet og grønnsaker	-	-	22 (32)	93
Industrifremstilt barnemat – grønnsaker	5 (19)	9	11 (35)	13
Frukt og bær	135 (102)	98	91 (78)	97
Frukt og bær, frisk/hjemmelaget mos	75 (72)	91	77 (72)	95
Industrifremstilt barnemat – frukt/bær	59 (76)	71	15 (33)	30
Industrifremstilt barnemat – kjøtt/lever med grønnsaker²	81 (86)	73	97 (132)	66
Kjøtt/kylling/kalkun og grønnsaker	48 (55)	69	48 (67)	63
Pasta/ris med kjøtt og grønnsaker	33 (42)	58	32 (53)	48
Kjøtt og kjøttprodukter	23 (17)	96	31 (22)	98
Kjøtt, helt	6 (7)	81	8 (10)	84
Pølser	3 (5)	59	5 (8)	59
Kjøttkaker, karbonader, hamburgerer o.l.	3 (5)	62	5 (7)	69
Kjøttpålegg	1 (3)	31	1 (4)	39
Leverpostei	10 (10)	86	12 (11)	90
Industrifremstilt barnemat – fisk med grønnsaker	19 (32)	36	12 (34)	19
Fisk og fiskeprodukter	13 (14)	82	10 (12)	76
Fisk, mager/halvfet	1 (2)	46	1 (2)	44
Fisk, fet	1 (1)	34	0,4 (1)	22
Fiskeboller, -pudding, -kaker	6 (8)	65	5 (7)	63
Fiskepinner o.l.	1 (2)	23	1 (3)	23

Tabell 49. forts.	Inntak blant alle (g/dag) ¹	Andel som bruker matvaren (%)	Inntak blant alle (g/dag) ¹	Andel som bruker matvaren (%)
Fiskepålegg/kaviar	4 (8)	40	2 (6)	35
Egg	2 (4)	59	1 (4)	45
Drikke				
Kumelk	92 (164)	51	187 (221)	72
Morsmelkerstatning/ melkeerstatning/annen melk	151 (230)	43	108 (220)	30
Vann	235 (176)	92	196 (177)	91
Juice	18 (45)	34	22 (62)	31
Industrifremstilt barnedrikk	6 (41)	9	11 (55)	12
Yoghurt	42 (54)	64	61 (72)	77
Fruktyoghurt, alle typer	38 (50)	62	51 (58)	74
Naturell yoghurt	3 (14)	7	2 (20)	5
Drikkeyoghurt	1 (6)	3	-	-
Smør og margarin³	9 (10)	92	12 (10)	97
Margarin	3 (6)	66	5 (8)	71
Lettmargarin/Brelett	2 (5)	26	3 (6)	32
Smør/Bremykt/Smøregod	1 (4)	12	1 (4)	12
Annet				
Kornblanding, gryn med melk	4 (21)	8	6 (36)	12
Kaker, boller, vafler, søte kjeks	4 (6)	77	10 (10)	90
Pizza	1 (3)	25	1 (3)	20
Sjokolade, annet godteri	0,5 (1)	23	1 (2)	42
Snacks (potetgull o.l.)	0,1 (0,5)	12	0	19
Søte drikker	14 (54)	20	81 (136)	64
Nektar	4 (22)	9	16 (55)	25
Saft med sukker	10 (47)	14	62 (114)	65
Brus med sukker	0,5 (3)	1	3 (14)	11
Kunstig søte drikker	9 (53)	10	16 (76)	13
Saft uten sukker	8 (50)	9	16 (76)	12
Brus uten sukker	0,5 (9)	1	0,5 (5)	2

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av den enkelte matvare.

²I 1999 inneholdt denne gruppen også levermiddag 31 (38) g og andel brukere 28. Dette var ikke på markedet i 2007, og ble derfor ikke inkludert i spørreskjemaet.

³Smør/margarin benyttet ved tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

Tabell 50. Inntak av energi og næringsstoffer (inkludert tilskudd i beregningene), gjennomsnitt (SD), blant barna som ikke ammes i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

	Inntak blant spedbarna som ikke ammes 2007 (n=881)		Inntak blant spedbarna som ikke ammes 1999 (n=1231)	
	Daglig inntak ¹	Næringstetthet ²	Daglig inntak ¹	Næringstetthet ²
Energi (MJ)	5,0 (1,6)		5,5 (1,8)	
Protein (g)	38,8 (13,6)	13,3 (2,1)	44,1 (15,1)	13,7 (2,0)
Fett (g)	45,0 (16,0)	33,4 (5,2)	49,6 (17,8)	33,3 (5,4)
- Mettet fett (g)	16,8 (6,6)	12,4 (2,6)	18,8 (8,2)	11,9 (3,8)
Karbohydrater (g)	156 (52)	53,3 (4,9)	172 (59)	53,0 (5,8)
- Tilsatt sukker (g)	12,2 (14,0)	4,0 (4,1)	32,2 (22,4)	9,9 (5,7)
Kostfiber (g)	13,2 (5,4)	2,6 (0,6)	13,9 (5,8)	2,5 (0,7)
Vitamin D (µg)	11,0 (5,8)	2,3 (1,2)	9,4 (6,2)	1,8 (1,2)
Vitamin E (mg)	7,5 (5,2)	1,5 (1,1)	9,9 (5,0)	1,8 (0,9)
Tiamin (mg)	1,0 (0,4)	0,2 (0,06)	1,2 (0,7)	0,22 (0,13)
Riboflavin (mg)	1,3 (0,5)	0,3 (0,08)	1,9 (1,0)	0,35 (0,19)
Vitamin C (mg)	98 (49)	20,0 (8,4)	108 (64)	19,6 (9,7)
Kalsium (mg)	784 (345)	158 (49)	819 (358)	149 (45)
Jern (mg)	12,8 (10,6)	2,6 (2,6)	11,5 (5,7)	2,1 (0,8)

¹Inntak av energi, vitaminer og mineraler kan pga. metodiske forhold være noe overestimert

²For proteiner, fett, karbohydrater og sukker er næringstetthet gitt som prosent av energiinntaket. For kostfiber er næringstettheten gitt i gram/MJ, for vitamin D i mikrogram/MJ og for andre vitaminer og mineraler i milligram/MJ. Fra og med 2007 ble fiber inkludert som et energigivende næringsstoff i kostberegningssystemet KBS. I denne sammenligningen er derfor fiber tatt ut som energigivende næringsstoff, av den grunn vil ikke tallene i tabellen stemme overens med tilsvarende tall andre steder i rapporten.

Tabell 51. Andel (%) av spedbarna som får vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

	Spedkost 2007 (n=1635)	Spedkost 1999 (n=1932)
	Andel av spedbarna ¹ (%)	Andel av spedbarna ¹ (%)
Får vitamin D-tilskudd/kosttilskudd ved 12 måneders alder	71	74
Har fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd tidligere, men ikke nå	20	21
Har aldri fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd	9	5

¹Antall ubesvarte Spedkost 2007/1999: (32/18). Andeler er beregnet ut fra de som har svart.

Tabell 52. Inntak, gjennomsnitt (SD), og andel (%) som bruker kosttilskudd i Spedkost 12 måneder 2007 sammenlignet med Spedkost 12 måneder 1999.

	Inntak blant alle ¹ (ml/dag)	Andel som bruker tilskuddet ² (%)	Inntak blant de som bruker tilskuddet ² (ml/dag)
Spedkost 2007 (n=1635)			
Vitamin D-tilskudd, totalt		67	
Tran	1,5 (2,2)	39	3,8 (1,9)
Vitamin D-dråper	1,0 (1,9) ³	24	4,2 (1,4) ³
Flytende multivitaminer	0,6 (1,9)	15	4,1 (3,1)
Multivitaminetabletter for barn med A og D-vitamin	0,0 (0,1)	0,4	0,8 (0,3) ⁴
Jern	0,1 (0,9)	2	5,6 (4,0)
Spedkost 1999 (n=1932)			
Vitamin D-tilskudd, totalt		74	
Tran	2 (2)	45	3,7 (1,9)
Biovit	1 (3)	25	5,4 (3,1)
Sanasol	1 (2)	19	4,2 (2,8)
Jern	0,1 (1)	1	5,7 (4,3)

¹Inntak blant alle barna, både brukere og ikke brukere av det enkelte tilskudd.

²Daglig og ukentlig brukere av tilskuddet.

³Antall dråper.

⁴Antall tabletter.

Vedlegg

- Vedlegg 1 Tabell: Matvareinntak blant de som bruker den enkelte matvare
- Vedlegg 2 Dokumentasjon for trekking av utvalg
- Vedlegg 3 Invitasjonsbrev
- Vedlegg 4 Spørreskjemaet
- Vedlegg 5 Purrebrev
- Vedlegg 6 Brev til de som manglet opplysninger om vekt og lengde

Vedlegg 1

Tabell. Inntak av matvarer blant de som bruker den enkelte matvare, gjennomsnitt (SD), 10-, 25-, 50- (median), 75-, 90- og 95-persentiler (P₁₀, P₂₅, P₅₀, P₇₅, P₉₀, P₉₅), Spedkost 12 md 2007, n=1635.

	Andel som bruker matvaren ¹ (%)	Inntak blant de som bruker matvaren (g/dag)						
		Gj.snitt (SD)	P ₁₀	P ₂₅	P ₅₀	P ₇₅	P ₉₀	P ₉₅
Grøt	87	337 (240)	100	178	298	447	600	765
-Industrifremstilt grøt	82	321 (234)	87	149	298	400	600	750
-Hjemmelaget grøt	19	120 (143)	15	44	58	150	300	400
Brød	96	68 (45)	23	34	60	86	128	157
Poteter og grønnsaker	90	69 (53)	18	31	58	91	131	165
Frukt og bær	98	138 (102)	35	66	113	187	266	320
Industrifremstilt barnemat- kjøtt grønnsaker	73	112 (82)	42	57	113	113	195	249
-Kjøtt/kylling/kalkun og grønnsaker	69	69 (54)	28	42	57	57	139	195
-Pasta /ris med kjøtt og grønnsaker	58	57 (41)	28	42	57	57	69	139
Kjøtt og kjøttprodukter	96	24 (17)	5	12	21	33	46	56
Industrifremstilt barnemat – fisk og grønnsaker	36	54 (31)	28	42	57	57	57	139
Fisk og fiskeprodukter	82	15 (14)	2	5	11	21	34	42
Yoghurt	64	66 (55)	18	27	45	89	126	161
Smør og margarin ²	73	9 (7)	3	5	6	12	18	24
Brunost/prim	61	8 (9)	2	2	5	10	15	24
Hvitost/smøreost	66	8 (8)	1	2	6	11	19	21
Leverpostei	86	12 (10)	2	5	10	14	24	29
Kjøttpålegg	31	4 (4)	1	1	2	5	8	11
Fiskepålegg/kaviar	40	9 (10)	1	4	5	10	20	23
Søtt pålegg	35	8 (9)	2	2	5	12	19	31
Egg	59	3 (4)	<0,5	<0,5	0,8	3	7	9
Drikke:								
Morsmelkerstatning/melke- erstatning/annen melk	43	352 (229)	70	180	360	480	720	720
Kumelk	51	182 (192)	17	43	120	240	455	540
-Helmelk	13	179 (197)	17	35	120	240	480	600
-Lettmelk	33	156 (159)	17	43	120	240	360	540
Vann	92	257 (168)	60	120	240	300	480	600
Juice	34	53 (61)	17	17	35	60	120	180
Industrifremstilt barnedrikk	9	65 (120)	17	17	35	60	125	180
Søte drikker	20	68 (102)	17	17	35	60	146	256
Kunstig søte drikker	10	90 (150)	17	17	35	108	240	360

¹Daglig og ukentlig brukere av matvaren. For kjøtt, fisk, kaker og sjokolade/annet godteri er også månedlige brukere inkludert. ²Smør/margarin tilberedning/matlaging er ikke inkludert.

Dokumentasjon av utvalg ved Sped- og småbarnskost II

Utgangspunktet for trekking av utvalgene er et notat mottatt fra oppdragsgiver og som heter Notat_utvalg_SPED_SMÅBARNSKOST.doc (fra 10.03.2006).

Utvalgsplan for alle utvalg som trekkes

Mødre til alle barn født fom startdato tom sluttdato, de n første barna. Mødre som ikke er født i Skandinavia skal ikke være trekkbare, altså kun mødre født i Norge, Sverige eller Danmark. Der hvor det forekommer tvilling, trilling osv i en familie skal mor kun delta som IO en gang i utvalget, skal da svare for det eldste barnet i disse tilfellene.

Arbeidsområder for utvalgsarbeidet

```
~gew/2006/spekost (Unix)
x:\860\brukere\gew\prosjekt\2006\spekost
                                     \6mnd
                                     \12mnd
                                     \24mnd
q:\dok\int2006\spekost\program\utvalg
```

1. Etablering av pilotutvalg

Pilotutvalget skal bestå av 200 IO og fylle 6 mnd 2-3.mai 2006 (uke 18). Pilotutvalget sendes oppdragsgiver 29.mars, piloten gjennomføres i mai.

- Søkte s320 om tilgang til følgende registre:
 - BeReg, nyeste adresseregister (per 28.02.2006), trekkegrunlaget.
 - Situasjonsfil per 01.01.2005 (grunnet påkobling av tett- og spredtkode). Fil per 01.01.2006 er ikke tilgjengelig før i juni 2006. Må derfor påkoble tett- og spredtkode via numerisk adresse per 01.01.2005.
- Kjørte sas-programmet Bereg_uttak.sas på unix. Programmet lager først en sasfil av Bereg (sekvensiell datafil) og skriver så ut utvalgte variable til en flatfil, alle personer i Bereg. (Fikk tilgang til en flatfil med filbeskrivelse for \$BEBAS/alle_fnr/, burde ha fått \$BESTAT/folkeme/alle_fnr. Brukte det jeg fikk, ingen Ida på s320 tilstede. Filbeskrivelse hentet via Datadok.
- Kjørte sas-programmet Sitfil_uttak.sas på unix. Programmet skriver variablene fnr, ts_kode og ts_stor til en flatfil.
- Resten av utvalgsarbeidet foretas i dBASE PLUS.
- Kjørte programmet Seleker1.prg, gjør følgende:
 - Leser inn utfil overført fra Unix
 - Sletter de som ikke er vanlig bosatte, tar også med de med pendlerstatus
 - Selekerer barn født på ønsket dato
 - Overfører mors fødeland og (del av) numeriske adresse til barnets record
 - Sletter barn hvor det ikke var match mot barnets mor. F.eks. mor fast bosatt i utlandet.
 - Sletter barn hvor mor ikke har et fødeland i Skandinavia
 - Resultat etter kjøring:

- Ett barn sletta grunnet mor bosatt i utlandet
 - Sitter igjen med 301 barn i riktig alder
 - Etter å ha fjernet barn hvor mødre har fødeland <> Skandinavia har vi igjen 253 barn
 - Teller opp hvilke mødre som har født tvillinger, trillinger osv vha en opptelling på variabelen mor_fnr, resultatfil her er tellmor.dbf. Brukes senere i programmet etter_ajour.prg
- Utfil etter å ha kjørt sistnevnte program er barnefil1.dbf, 253 records/barn.
- Neste trinn er å kjøre en dublettkontroll på mor_fnr, fjerner dubletter ved tvilling, trilling osv. Dublettkontroll på feltet/variabelen mor_fnr, lager derfor en index på mor_fnr aller først. Kjører så programmet Dublettkontroll.wfm på feltet mor_fnr.
 - Resultat etter kjøring:
 - I alt 3 dubletter funnet (3 tvillingpar). Sletter de som er markert som dublett.
 - Har nå igjen 250 barn, der mødrene kun forekommer en gang i fila.
- Indekserer barnefil1.dbf etter barnets fødselsnummer og kopierer de første 200 barna i fila til fila barn200.dbf.

Lager en fil med unike numeriske adresser inkl. variable for tett- og spredtkode

- Kjørte programmet hent_ts.sas på Unix. Utdata er en sekvensiell fil med disse variablene:
 - fnr, kommnr, gatenr_gnr, husnr_bnr, bokstav_fnr, undernr, ts_kode og ts_stor (tett- og spredtbebygd, dvs todelt og femdelt).
- Kjørte programmet Lag_adrtabell.prg. Programmet gjør følgende:
 - Leser inn sekvensiell fil overført fra unix, dvs fil sitfil1.txt.
 - Lager en unik indeks på numerisk adresse (unique).
 - Kopierer til fila unik_numadr.dbf en forekomst (record) av hver numeriske adresse.

Ajourføring, påkobling av tett-spredt, ferdigstille utvalg

- Ajourfører barnas mødre i Bebas (via Trekkbas), ut ifra variabelen mor_fnr i fila barn200.dbf. Til utdata skrives alle familiemedlemmer.
- Kjørte programmet Etter_ajour.prg, programmet utfører disse oppgavene:
 - Leser inn ajourført fil med mødre, inkl. familiemedlemmer.
 - Leser kun IO (mødrene) inn i en tom strukturfil, kalt genstruc_pilot.dbf.
 - Kobler med barnefil1.dbf og overfører fnr_barn, far_fnr, mor_fodeland og numerisk adresse (20 posisjoner).
 - Kobler med unik_numadr.dbf og overfører ts_stor og ts_kode (tett/spredt).
- I alt 20 IO av de i alt 200 IO-ene var uten match mot unik_numadr.dbf. Årsaker til dette kan være at adressen var ubebodd per 01.01.2005. Kjørte ut en liste på disse 20 med numeriske adresser og foretok manuelt oppslag mot fila unik_numadr.dfb. Brukte den tett- og spredtkode som var nærmest ifht gate_gaard/hus_bruk. Men dette blir tidkrevende når utvalget blir større.
- Tildeler utvalget io-nr i serien 9001-9200.
- Beregner mors alder per barnets fødselsdato, kjørte derfor programmet regnalder_mor.wfm.
- Lagde en exportfil med de opplysninger som oppdragsgiver skal ha på utvalget. Kjørte programmet export.prg, innfil i programmet korrigeres ved gjenbruk. Exportfil konvertert til excelformat. Sendt oppdragsgiver inkl. kodeliste på aktuelle variable.

2. Hovedundersøkele 6-12 mnd

Pilotutvalget skal bestå av 3000 IO og fylle 6 mnd i uke 16 -18 i 2006.

- Søkte s320 om tilgang til følgende registre:
 - Situasjonsfil fra BeReg/Bebas per 01.01.2006. Påkoble tett- og spredt via numerisk adr.
 - Befolkningsfil fra BeReg/Bebas per 30.06.2006. Skal brukes som trekkgrunnlag.
- Kjørte sas-programmet Bereg_uttak.sas på unix. Programmet lager først en sasfil av Bereg (sekvensiell datafil) og skriver så ut utvalgte variable til en flatfil, alle personer i Bereg. Filbeskrivelse hentet via Datadok.
- Kjørte sas-programmet Sitfil_uttak.sas på unix. Programmet skriver variablene fnr, ts_kode og ts_stor til en flatfil.
- Resten av utvalsarbeidet foretas i dBASE PLUS.
- Kjørte programmet Seleker1.prg, gjør følgende:
 - Leser inn utfil overført fra Unix
 - Sletter de som ikke er vanlig bosatte, tar også med de med pendlerstatus
 - Selekerer barn født på ønsket dato
 - Overfører mors fødeland og (del av) numeriske adresse til barnets record
 - Sletter barn hvor det ikke var match mot barnets mor. F.eks. mor fast bosatt i utlandet.
 - Sletter barn hvor mor ikke har et fødeland i Skandinavia
 - Resultat etter kjøring:
 - **T.o. så var det ikke så mange som 3000 barn født i uke 16-18, tok derfor også med uke 19.**
 - Åtte barn sletta grunnet mor bosatt i utlandet
 - Sitter igjen med 4564 barn i riktig alder inkl. uke 19
 - Etter å ha fjernet barn hvor mødre har fødeland <> Skandinavia har vi igjen 3898 barn
 - Teller opp hvilke mødre som har født tvillinger, trillinger osv vha en opptelling på variabelen mor_fnr, resultatfil her er tellmor.dbf. Brukes senere i programmet etter_ajour.prg
- Utfil etter å ha kjørt sistnevnte program er barnefil1.dbf, 3898 records/barn.
- Neste trinn er å kjøre en dublettkontroll på mor_fnr, fjerner dubletter ved tvilling, trilling osv. Dublettkontroll på feltet/variabelen mor_fnr, lager derfor en index på mor_fnr aller først. Kjører så programmet Dublettkontroll.wfm på feltet mor_fnr.
 - Resultat etter kjøring:
 - I alt 77 dubletter funnet (37 tvillingpar og ett trillingpar). Sletter de som er markert som dublett.
 - Har nå igjen 3821 barn, der mødrene kun forekommer en gang i fila.
- Indekserer barnefil1.dbf etter barnets fødselsnummer og kopierer de første 200 barna i fila til fila barn300.dbf. Dvs indeks on subst(f_nummer,5,2)+substr(f_nummer,3,2)+substr(f_nummer,1,2). **De 3000 barna er født fom 17.04.2006 og tom 08.05.2006.**

Lager en fil med unike numeriske adresser inkl. variable for tett- og spredtkode

- Kjørte programmet Sitfil_uttak.sas på Unix. Utdata er en sekvensiell fil med disse variablene:
 - fnr, kommnr, gatenr_gnr, husnr_bnr, bokstav_fnr, undernr, ts_kode og ts_stor (tett- og spredtbebygd, dvs todelt og femdelt). Antall records utskrevet var 4 640 219 p.
- Kjørte programmet Lag_adrtabell.prg. Programmet gjør følgende:
 - Leser inn sekvensiell fil overført fra unix, dvs fil sitfil2.txt.
 - Lager en unik indeks på numerisk adresse (unique).
 - Kopierer til fila unik_numadr.dbf en forekomst (record) av hver numeriske adresse.

Ajourføring, påkobling av tett-spredt, ferdigstille utvalg

- Ajourfører barnas mødre i Bebas (via Trekkbas), ut ifra variabelen mor_fnr i fila barn3000.dbf. Til utdata skrives alle familiemedlemmer.
- Kjørte programmet Etter_ajour.prg, programmet utfører disse oppgavene:
 - Leser inn ajourført fil med mødre, inkl. familiemedlemmer.
 - Leser kun IO (mødrene) inn i en tom strukturfil, kalt genstruc_pilot.dbf.
 - Kobler med barnefil1.dbf og overfører fnr_barn, far_fnr, mor_fodeland og numerisk adresse (20 posisjoner).
 - Kobler med unik_numadr.dbf og overfører ts_stor og ts_kode (tett/spredt).
- I alt 142 IO var uten match mot unik_numadr.dbf. Utgjør 4,7 % av utvalget.
- Tildeler utvalget io-nr i serien 1-3000.
- Kjørte et program som het omkod_ts.prg. Fordi variabelen ts_stor ikke hadde standard inndeling, måtte jeg foreta en omkodning slik at det ble en femdeling som normalt er.
- Døpte om utvalgsfila genstruc_pilot.dbf til genstruc_hoved12.dbf.
- Påkoble tlfnr maskinelt via Telefinn. Tok også med meg mobilnr. til far/ektefelle (fra før av: fasttelefon til familien+mobilnr til mor (satt som intervjuobjekt)). Resultat: 80 % av utvalget påført tlfnr.
- Lagde en exportfil med de opplysninger som oppdragsgiver skal ha på utvalget. Kjørte programmet export.prg, innfil i programmet korrigeres ved gjenbruk. Exportfil konvertert til excelformat. Fil sendt oppdragsgiver.

Ajourføring av utvalg, 12-mnd pilot

Ajourførte de 200 IO-ene som var trukket ut til piloten 6 mnd, dvs som nå kalles pilot 12-mnd. Etter ajourføring mot SSB sin befolkningstabell var det 3 avganger, utvalget består da etter dette av 197 IO. Alle 3 avganger hadde utvandret. De io-numra som er avganger er: 9003, 9063 og 9102. I tillegg har jeg påkoblet telefonnr. Etter maskinell påkobling var det litt få IO med telefonnr. En av årsakene til dette er nok at det er en del samboerskap i disse familiene. Foretok derfor en manuell gjennomgang for de uten telefonnr. Etter dette arbeidet hadde ialt 92,4 % av utvalget minst ett telefonnr. Excellfil med oppdaterte adresser, telefonnumra etc ble så sendt oppdragsgiver 12.09.2006.

Ajourføring av utvalg, 12-mnd hovedutvalg

Utvalget omfatter de barna som var med på 6-mnd hovedundersøkelsen. Bruker samme io-nr som sist. Har 1. årsdag mellom 17. april og 8. mai 2007. Skal påkobles tlfnr.

- Med utgangspunkt i fila genstruc_hoved12.dbf (3000 IO) ble mødrene ajourført mot Bereg (oppdatert per 31.01.2007).
- Tilpasser programmet etter_ajour.prg og kjører det etterpå. I alt 2990 IO igjen etter ajourføring. Ny utvalgsfil er genstruc_hoved12_ajour.dbf. Er påkoblet diverse registeroppl. fra forrige utvalgsfil (ligger bakerst i fila).
- De 10 avgangene blant mødrene ligger i fila avganger.dbf.
- Ajourfører fødselsnr. til utvalgt barn blant de 2990 mødrene. Fant ut etter manuelt oppslag i Bereg etter ajourføring at noen av "avgangene" skyldes tildeling av nytt fnr. Disse ble derfor beholdt i utvalgsfila. Totalt 4 avganger (død) blant de 2990 barna. Se fila avganger_barn.dbf.
- Utvalget etter ajourføring består da av 2986 IO.
- Påkoble så tlfnr via Telefinn.
- Lagde excellfila Hoved12mnd_ajourført.xls, består av io_nr, navn- og adresseoppl. Tlfnr vil bli inkludert og sendt oppdragsgiver litt senere, skal foretas sporing manuelt.

Oslo, april 2007

Forespørsel om å delta i en undersøkelse av kostholdet blant spedbarn

Universitetet i Oslo, Avdeling for ernæringsvitenskap, skal gjennomføre en landsomfattende undersøkelse av kostholdet blant 12 måneder gamle spedbarn. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet og Mattilsynet.

Du er mor til ett av de 3000 barna som Statistisk sentralbyrå høsten 2006 trakk ut til å delta i undersøkelsen om kostholdet blant 6 måneder gamle spedbarn. Barnet ditt har nå blitt 12 måneder gammelt og vi ønsker å be deg om å delta i kartleggingen av kostholdet til barn i denne aldersgruppen. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, men for at vi skal få representative resultater er det viktig at flest mulig av dere som er trukket ut blir med. Vi kan ikke erstatte deg med en annen!

Du deltar ved å fylle ut det vedlagte spørreskjemaet. Det tar omkring 30 minutter å fylle ut skjemaet.

Alle som deltar i undersøkelsen vil være med i trekningen av 10 gavekort av kroner 10.000,- og 10 gavekort av kroner 5.000,-.

Alle som er trukket ut til å delta i undersøkelsen vil bli oppringt av en prosjektmedarbeider ca. 1 uke etter at denne forespørselen er mottatt. Dersom du ikke ønsker å delta og vil reservere deg mot å bli oppringt samt å bli purret på, krysser du av i ”Nei”-rubrikken på første side i vedlagte spørreskjema og returnerer dette snarest.

Alle opplysninger blir behandlet strengt fortrolig og etter lovbestemte regler. Mens undersøkelsen pågår vil navn og adresser oppbevares hos Statistisk sentralbyrå. I løpet av 2008 vil undersøkelsen avsluttes og navn og adresselister vil bli makulert. Undersøkelsen er meldt til Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste og godkjent av Regional komité for medisinsk forskningsetikk.

Returner spørreskjemaet i vedlagte frankerte svarkonvolutt innen **27. april 2007**.

Har du noen spørsmål kan du ringe Anne Lene Kristiansen, Universitetet i Oslo, på telefonnummer 22 85 13 54 / 92 48 10 21. Du kan også skrive en e-post til a.l.kristiansen@medisin.uio.no

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Lene Frost Andersen
Prosjektleder
Universitetet i Oslo

Anne Lene Kristiansen
Prosjektmedarbeider
Universitetet i Oslo

17375

SPEDKOST 2006- 2007

Undersøkelse av kostholdet blant spedbarn

Kryss av for "Ja" i ruten under dersom du samtykker i å delta i undersøkelsen. Dersom du ikke ønsker å delta og vil reservere deg mot å bli oppringt samt å bli purret på, krysser du av for "Nei" og returnerer skjemaet.

Ja

Nei

Ved utfylling er det viktig at du går frem slik:

* Sett kryss i boksene. Slik: Ikke slik:

* Ved rettelser kan du markere tydelig at det er feil, slik:

* I de åpne feltene skriver du inn tydelig tekst

* Der det spørres etter tall, skriver du disse slik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

* Skjemaet må ikke brettes

* Det utfylte skjemaet vil bli lest av en maskin. **Bruk blå eller sort kulepenn.**

Skal du til 12-månederskontrollen før svarfristen utløper?

Ta skjemaet med til helsestasjonen - for påføring av vekt og lengde ved fødsel og ved 12 måneders alder.

Skal du til 12-månederskontrollen etter at svarfristen har utløpt?

Fyll selv inn opplysninger om barnets vekt og lengde - kun ved fødsel (fra helsekortet).

Har du vært til 12-månederskontrollen?

Fyll selv inn opplysninger om barnets vekt og lengde - ved fødsel og ved 12 måneders alder (fra helsekortet).

Fylles ut på helsestasjonen eller fra helsekortet

Dato for måling av vekt/lengde (12 mnd):

--	--	--	--

dag

mnd

Barnets vekt (12 mnd):

--	--	--	--	--

gram

Barnets lengde (12 mnd):

--	--	--

cm

Fødselsvekt:

--	--	--	--

gram

Lengde ved fødsel:

--	--

cm

17375

BAKGRUNNSSPØRSMÅL

1. Dato for utfylling av skjemaet

Skriv inn datoen for dag og måned i rutene

--	--	--	--

dag

mnd

2. Hva er barnets kjønn?

Sett ett kryss

 Jente Gutt

3. Hvem fyller ut skjemaet?

Sett ett kryss

 Barnets mor Barnets far Både mor og far Annen person

SPØRSMÅL OM MORSMELK

4. Får barnet morsmelk nå?

Sett ett kryss

 Ja

Gå til spørsmål 5 og deretter til spørsmål 8

 Nei, men barnet har fått morsmelk tidligere

Gå til spørsmål 6

 Nei, barnet har aldri fått morsmelk

Gå til spørsmål 7

5. Hvor mange ganger i døgnet får barnet vanligvis morsmelk nå?

Regn også med de gangene barnet bare får morsmelk til trøst eller kos, dag- og nattetid.

Sett ett kryss

 1 gang 2-3 ganger 4-5 ganger 6-7 ganger 8-9 ganger 10 ganger eller flere

6. Hvor gammelt var barnet da det sluttet å få morsmelk?

Sett ett kryss

Uker							Måneder											
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

17375

7. Hva var viktigste og nest viktigste grunn til at mor ikke ammet barnet eller har sluttet å amme det?

Sett ett kryss for viktigste grunn og ett kryss for nest viktigste grunn

	Viktigste grunn	Nest viktigste grunn
Barnet ville ikke	☐	☐
Barnet biter/har fått tenner	☐	☐
Sugeproblemer	☐	☐
Barnet sykt/for tidlig født	☐	☐
Kolikk/urolig barn	☐	☐
For lite melk	☐	☐
Mor begynte å arbeide/å studere	☐	☐
Mor syk/medisinbruk	☐	☐
Bekymring/stress/sliten	☐	☐
Brystbetennelse	☐	☐
Tilstoppede melkeganger	☐	☐
Såre brystknopper	☐	☐
Brystoperert	☐	☐
Ble rådet til å slutte	☐	☐
Ingen spesielle problemer, men ønsket ikke å amme lenger	☐	☐
Andre grunner	☐	☐

Dersom mor ble rådet til å slutte å amme, hvem var det som rådet henne til det?
(F.eks helsepersonell, familie, venner)

SPØRSMÅL OM MORSMELKERSTATNING/MELK

8. Hvor gammelt var barnet da det begynte med morsmelkerstatning/kumelk i tillegg til eller istedenfor morsmelk?

Sett ett kryss for hver matvare

	Ikke fått	Barnets alder (måned)									
		0-3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Morsmelkerstatning som drikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Morsmelkerstatning til grøt o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kumelk som drikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kumelk til grøt o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kumelk i annen matlaging	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

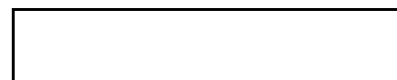
17375

9. Hvor ofte og hvor mye melk/morsmelkerstatning pleier barnet å drikke nå?

For hver melketype settes ett kryss for **hvor ofte**, enten ganger pr. uke eller ganger pr. døgn. I tillegg settes ett kryss for **hvor mye** pr. gang. For mengdeangivelse se på bilde 1 og 2 i bildeboken. 100 ml = 1 dl.
Morsmelk regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?								Hvor mye?			
		Ganger pr. uke eller		Ganger pr. døgn						Mengde (ml) pr. gang			
		1-3	4-6	1	2	3	4	5 el. flere	60 A	120 B	180 C	240 D	
NAN 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
NAN 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
NAN H.A. 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Collett med omega 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Hipp økologisk morsmelkerstatning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Småfolk morsmelkerstatning med omega 3 og 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Småfolk morsmelkerstatning BabyPluss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Holle morsmelkerstatning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Holle tilskuddsblanding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Helmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Lettmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Ekstra lettmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Skummetmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Biola, Cultura o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Sjokolademelk, O'boy o.l. med helmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Sjokolademelk, O'boy o.l. med lett-, ekstra lett- eller skummetmelk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Drikkeyoghurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Annen melk/melkeerstatning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

oppgi type:

17375

SPØRSMÅL OM FAST FØDE

10. Hvor gammelt var barnet da det første gang fikk fast føde?

Med fast føde menes alle andre matvarer enn melk/vann/saft/juice/annen drikke og kosttilskudd.

Fast føde inkluderer velling selv om denne er tyntflytende.

Sett ett kryss

Uker							Måneder											
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

11. Hvor gammelt var barnet da det fikk følgende matvarer for første gang?

Sett ett kryss for hver matvare

	Ikke fått	Barnets alder (måneder)											
		0-3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Mais-/ris-/hirsegrøt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Havre-/hveteb-/bygg-/kavringgrøt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt-/bærmos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kjøtt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brød	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yoghurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

SPØRSMÅL OM YOGHURT

12. Hvor ofte og hvor mye yoghurt pleier barnet å spise nå?

For hver yoghurt-type settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** barnet vanligvis spiser pr. gang.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?					Hvor mye?			
		Ganger pr. uke	eller	Ganger pr. dag			Mengde pr. gang			
		1-3	4-6	1	2	3 el. flere	1/4	1/2	3/4	1
Fruktyoghurt (eks. Litago)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liten fruktyoghurt m/müsli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Go'morgen yoghurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett fruktyoghurt (eks. Yoplait, Sans)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yoghurt naturell	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biola yoghurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17375

SPØRSMÅL OM GRØT, KORNBLANDING, GRYN O.L.**13. Hvor ofte og hvor mye grøt, kornblanding, gryn o.l. pleier barnet å spise nå?**

For hver grøttype, kornblanding, gryn o.l. settes ett kryss for **hvor ofte**, enten ganger pr. uke eller ganger pr. dag. I tillegg settes ett kryss for **hvor mye** barnet vanligvis spiser pr. gang. For mengdeangivelse se på bilde 3 og 4 i bildeboken.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?						Hvor mye?						
		Ganger pr. uke		eller		Ganger pr. dag		Mengde (dl) pr. gang						
		1-3	4-6	1	2	3	4 el. flere		½ A	1 B	1½ C	2 D	2½ E	3 F
Hjemmelaget grøt av:														
Havregryn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grovt/sammalt mel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fint/hvitt mel/kavring/semule/ris/mais	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hirse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Industrifremstilt grøt/velling:														
Nestlé grøt tilberedt med melk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	A	B	C	D	E	F
Nestlé grøt tilberedt med vann	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nestlé velling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Småfolk grøt tilberedt med melk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Småfolk grøt tilberedt med vann	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hipp grøt tilberedt med vann	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Holle grøt tilberedt med vann/melk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kornblanding, gryn o.l. med melk:														
Havregryn, usøtede kornblandinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 4	A	B	C	D		
Cornflakes, puffet ris, havre-/hvetenøtter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 4	☐	☐	☐	☐		
Søte kornblandinger (Sol Frokost o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 4	☐	☐	☐	☐		
Honni korn, Frosties, Choko-frokost o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 4	☐	☐	☐	☐		

17375

14. Hvor ofte og hvor mye av de ulike matvarene nevnt nedenfor tilsettes på grøt, gryn, kornblanding o.l.?

For hver matvare settes ett kryss for **hvor ofte**, enten ganger pr. uke eller ganger pr. dag. I tillegg settes ett kryss for **hvor mye** barnet vanligvis spiser pr. gang.

Tilsatt på grøt, gryn, kornblanding o.l.:	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?				Hvor mye?					
		Ganger pr. uke		Ganger pr. dag		Mengde pr. gang					
		1-3	4-6	1	2	3	4 el. flere	1 ts	2 ts	3 ts	4 ts
Syltetøy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett syltetøy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sukker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Honning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nypeekstrakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt-/bærmos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Dersom barnet får grøt/velling nå, hva slags væske tilsettes vanligvis grøten/vellingen ved tilberedning/koking?

Hvis det vanligvis brukes mer enn én type væske, settes flere kryss

- Bruker ikke grøt/velling
- Vann
- Morsmelk
- Morsmelkerstatning
- Helmelk
- Lettmelk
- Ekstra lettmelk
- Skummetmelk
- Annet

16. Dersom barnet har fått industrifremstilt grøt daglig i en periode fra 6 til 12 måneders alder, hvor ofte og hvor mye spiste barnet da det spiste mest?

Sett ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang. Se mengdeangivelse på bilde 3 i bildeboken.

	Hvor ofte?				Hvor mye?						
	Ganger pr. dag				Mengde (dl) pr. gang						
	1	2	3	4 el. flere		½ A	1 B	1½ C	2 D	2½ E	3 F
Industrifremstilt grøt tilberedt med melk	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Industrifremstilt grøt tilberedt med vann	☐	☐	☐	☐	bilde 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17375

SPØRSMÅL OM BRØD OG PÅLEGG

17. Hvilken type brød og hvor mye brød pleier barnet å spise nå?

For hver brødtype settes ett kryss for antall skiver pr. dag ($\frac{1}{2}$ rundstykke = 1 skive)

Antall skiver pr. dag

	$\frac{1}{2}$	1	2	3	4	5	6	7	8	9 el. flere
Fint brød (loff, fine rundstykker o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mellomgrovt brød (Kneipp, helkorn o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grovt brød (minst 50% sammalt mel)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Knekkebrød, kavring o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sum skiver pr. dag = x 7 = = Sum pr. uke. Summen brukes i spørsmål 21.

18. Skjæres skorpen på brødsnivene til barnet vanligvis bort?

Sett ett kryss

- Bruker ikke brødsiver
- Ja
- Nei

19. Hva smører du vanligvis på brødet til barnet?

Sett ett kryss

- Bruker ikke smør/margarin på brødet \Rightarrow Gå til spørsmål 21
- Smør (meierismør)
- Bremykt
- Brelett
- Melange
- Soft Flora, Soft Ekstra
- Soft Oliven
- Vita
- Lett margarin (Soft light, Vita lett)
- Annen margarin

20. Hvor mye smører du vanligvis på brødet til barnet?

Se mengdeangivelse på bilde 5 i bildeboken.

Sett ett kryss

- Skrapet lag (Bilde A)
- Middels lag (Bilde B)
- Godt dekket lag (Bilde C)
- Tykt lag (Bilde D)

17375

21. Hvilke påleggstyper pleier barnet å spise nå?

For hver påleggstype settes ett kryss for antall brødskeer i løpet av en uke.

Ta utgangspunkt i sum brødskeer pr. uke fra spørsmål 17.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	På antall skiver pr. uke							
		1/2 -1	2-3	4-5	6-7	8-14	15-21	22-28	29 el. flere
Brunost/prim	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Litago brunost/prim	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager brunost/prim	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvitost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager hvitost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Smøreost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett/mager smøreost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leverpostei	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mager leverpostei	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Serelat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kokt skinke, lettserelat, kalkunpålegg o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Salami, fårepølse o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svolværpostei, Lofotpostei	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Makrell i tomat o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kaviar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egg (kokt, stekt, eggerøre)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Syltetøy, marmelade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lett syltetøy, frysetøy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Honning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hapå	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjokolade-, nøttepålegg o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjokoladepålegg med mindre sukker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet søtt pålegg (Banos, Sunda o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Peanøttsmør	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Salat med majones	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt som pålegg (banan o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grønnsaker som pålegg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet pålegg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

oppgi type:

17375

SPØRSMÅL OM MIDDAGSMAT (UTENOM INDUSTRIFREMSTILT BARNEMAT)**22. Hvor ofte og hvor mye middagsmat pleier barnet å spise nå?**

For hver type middagsmat settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang. Industriefremstilt barnemat på glass regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver måned	Hvor ofte?						Hvor mye?				
		Ganger pr. mnd			Ganger pr. uke			Mengde pr. gang				
		1	2	3	1	2	3 el. flere		A	B	C	D
Kjøtt og kjøttretter:												
Grill-, wiener-, kjøttpølser o.l. av storfe- og svinekjøtt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 7	☐	☐	☐	☐
Grill-, wiener-, kjøttpølser o.l. av kylling/kalkun	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 7	☐	☐	☐	☐
Magre grill-, wiener-, kjøttpølser o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 7	☐	☐	☐	☐
Kjøttkaker, medisterkaker, kjøttpudding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk./skive	☐	☐	☐	☐
Hamburgere, karbonader o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	☐	☐	☐	☐
Kjøttsaus og andre kjøttdeigretter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Kjøtt av okse, lam, svin o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Kylling, høne, kalkun	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Lapskaus, gryte med kjøtt/grønnsaker/poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 6	☐	☐	☐	☐
Fisk og fiskemat:												
Fiskeboller, fiskepudding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk./skive	☐	☐	☐	☐
Fiskegrateng	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	☐	☐	☐	☐
Fiskekaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	☐	☐	☐	☐
Fiskepinner o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	☐	☐	☐	☐
Torsk, sei, annen hvit fisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 8	☐	☐	☐	☐
Ørret, laks, makrell, sild	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 8	☐	☐	☐	☐
Annen middagsmat:												
Tomatsuppe, annen suppe	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 9	☐	☐	☐	☐
Pannekaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	☐	☐	☐	☐
Risgrøt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	☐	☐	☐	☐
Pizza (1 bit=1/8 Pizza Grandiosa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bit	☐	☐	☐	☐
Annen middagsmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐					

oppgi type:

23. Hvor ofte og hvor mye poteter, ris, pasta, grønnsaker og saus pleier barnet å spise nå?

For hver matvaretype settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang. Her regnes både det som spises til middag og eventuelt til andre måltider i løpet av dagen. Industrifremstilt barnemat på glass regnes ikke med.

Hvor ofte?

Hvor mye?

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Ganger pr. uke		Ganger pr. dag			Mengde pr. gang						
		1-3	4-6	1	2	3 el. flere							
Poteter, ris, pasta:													
Poteter, kokt/most	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2		
Potetmos (av pulver)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 10	A	B	C	D		
Pommes frites, stekte poteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	A	B	C	D		
Ris	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	A	B	C	D		
Pasta (spagetti, makaroni o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 11	A	B	C	D		
Hamburger-, pølsebrød, lomper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2		
Saus og annet:													
Brun saus, hvit saus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1	2	3	4		
Smeltet margarin, smør	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1	2	3	4		
Ketchup	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2		
Rømme	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2		
Grønnsaker (rå, kokte, moset):													
Gulrot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 12	A	B	C	D		
Kålrot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 12	A	B	C	D		
Blomkål, brokkoli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 12	A	B	C	D		
Frossen grønnsaksblanding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 13	A	B	C	D		
Råkost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 14	A	B	C	D		
Spinat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1	2	3	4		
Agurk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	skiver	2	4	6	8		
Tomat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1		
Erter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1	2	3	4		
Mais	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1	2	3	4		
Paprika	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ringer	$\frac{1}{2}$	1	2	3		
Andre grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐							

oppgi type:

17375

24. Hvilken type fett bruker du vanligvis til matlaging (sauser, steking o.l.)?

Her kan du sette flere kryss

- Smør (meierismør)
-
- Bremykt
-
- Melange
-
- Soft Flora, Soft Ekstra
-
- Soft Oliven
-
- Vita
-
- Flytende margarin på flaske (Vita, Melange, Bremykt o.l.)
-
- Annen margarin
-
- Olje (oliven-, soya-, mais-, rapsolje o.l.)

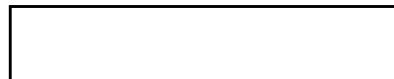
SPØRSMÅL OM INDUSTRIFREMSTILT BARNEMAT PÅ GLASS

25. Dersom barnet får industrifremstilt barnemat på glass, hvor ofte og hvor mye pleier det å spise?

For hver type industrifremstilt barnemat på glass settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang. For mengdeangivelser se på bilde 15 og 16 i bildeboken.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?					Hvor mye?			
		Ganger pr. uke	eller	Ganger pr. dag	Mengde (glass) pr. gang					
		1-3	4-6	1	2	3 el. flere	1/4 A	1/2 B	3/4 C	1 D
Grønnsaker (uten kjøtt og fisk)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pasta/ris med grønnsaker (uten kjøtt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kjøtt/kylling/kalkun og grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pasta/ris med kjøtt og grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fisk og grønnsaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt-/bærmos på glass	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Dersom barnet får andre typer barnemat på glass, oppgi type:

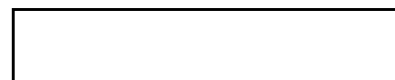

17375

SPØRSMÅL OM IS, KAKER, KJEKS, GODTERIER O.L.**26. Hvor ofte og hvor mye is, kaker, kjeks, godterier o.l. pleier barnet å spise nå?**For hver matvaretype settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang

	Aldri/sjeldnere enn hver mnd	Hvor ofte?						Hvor mye?				
		Ganger pr. mnd	eller		Ganger pr. uke				Mengde pr. gang			
		1-3	1	2	3	4	5 el. flere		A	B	C	D
Is - fløteis (1 pinne=mengde C)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 17	☐	☐	☐	☐
Is - saftis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	pinne	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐		
Puddinger, gele, fromasj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 17	☐	☐	☐	☐
Boller, skolebrød o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	2 ☐
Kaker (sjokoladekake, formkake o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	2 ☐
Vafler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	plate	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	$1\frac{1}{2}$ ☐
Barnekjeks (Hipp, Holle)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
Andre barnekjeks (Tom & Jerry, Mumie o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐
Søte kjeks (Mariekjeks, fylte kjeks o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐
Smørbrødkjeks (Kornmo, havrekjeks o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐
Sjokolade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bit	2 ☐	4 ☐	6 ☐	8 ☐
Smågodt, seigmenn, drops o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	2 ☐	4 ☐	6 ☐	8 ☐
Snacks (potetgull, popcorn, ostepop o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kopp	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	$1\frac{1}{2}$ ☐	2 ☐

Dersom barnet får andre typer is, kaker, kjeks, godterier o.l., oppgi type:

17375

SPØRSMÅL OM FRUKT OG BÆR

27. Hvor ofte og hvor mye frukt og bær pleier barnet å spise nå?

For hver type frukt/bær settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang. Frukt og bær som pålegg til brødsiver og fra industrifremstilt barnemat på glass regnes ikke med her.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?					Hvor mye?				
		Ganger pr. uke	eller		Ganger pr. dag			Mengde pr. gang			
		1-3	4-6	1	2	3 el. flere		A	B	C	D
Hjemmelaget mos av frukt og/eller bær	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bilde 16	☐	☐	☐	☐
Bær (friske, frosne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
Appelsin, klementin o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	båter	2 ☐	4 ☐	6 ☐	8 ☐
Banan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	$\frac{3}{4}$ ☐	1 ☐
Eple, pære	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	$\frac{3}{4}$ ☐	1 ☐
Druer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	3 ☐	6 ☐	9 ☐	12 ☐
Annen frukt (kiwi, melonskive o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	$\frac{3}{4}$ ☐	1 ☐
Hermetisk frukt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ss	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
Rosiner (1 eske = 45 g)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	eske	$\frac{1}{4}$ ☐	$\frac{1}{2}$ ☐	$\frac{3}{4}$ ☐	1 ☐
Annen tørket frukt (aprikos, svsker o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stk.	$\frac{1}{2}$ ☐	1 ☐	$1\frac{1}{2}$ ☐	2 ☐

SPØRSMÅL OM VANN, SAFT, JUICE O.L.

28. Hvor ofte og hvor mye vann, saft, juice o.l. pleier barnet å drikke nå?

For hver type drikk settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** barnet vanligvis drikker pr. gang. For mengdeangivelse se på bilde 1 og 2 i bildeboken.

	Aldri/sjeldnere enn hver uke	Hvor ofte?								Hvor mye?			
		Ganger pr. uke	eller		Ganger pr. dag				Mengde pr. gang				
		1-3	4-6	1	2	3	4	5 el. flere	A	B	C	D	
Vann	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Barnedrikk (Hipp, Nestlé o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Saft, sukret (Husholdningssaft o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Saft, kunstig søtet (Fun light o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Brus, sukret	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Brus, kunstig søtet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Juice	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Nektar (eplenektar o.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Nypeekstrakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

17375

SPØRSMÅL OM ØKOLOGISKE PRODUKTER

29. Pleier barnet å få økologiske produkter nå?

Sett ett kryss for hver matvare

	Ja, vanligvis	Ja, av og til	Nei, sjelden/aldri
Kornprodukter/grøt	☐	☐	☐
Frukt	☐	☐	☐
Grønnsaker	☐	☐	☐
Kjøtt/kylling/kalkun/fisk	☐	☐	☐
Melk	☐	☐	☐
Andre økologiske produkter	☐	☐	☐

SPØRSMÅL OM MÅLTIDER

30. Hvor ofte pleier barnet å spise følgende måltider i løpet av én uke?

For hver måltidstype settes ett kryss

	Ganger pr. uke							
	Aldri/sjeldnere enn hver uke	1	2	3	4	5	6	Hver dag
Frokost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Formiddagsmat/lunsj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ettermiddagsmat (måltid etter lunsj og før middag)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Middag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kveldsmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre måltider/mellommåltider	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
oppgi hva slags type måltid(-er):								

31. Dersom barnet er i barnehage, hos dagmamma o.l., hvor ofte pleier barnet å spise følgende måltider på disse stedene i løpet av én uke?

For hver måltidstype settes ett kryss

	Ganger pr. uke					
	Aldri/sjeldnere enn hver uke	1	2	3	4	5
Frokost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Formiddagsmat/lunsj	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ettermiddagsmat (måltid etter lunsj og før middag)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Middag	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre måltider/mellommåltider	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17375

ANDRE SPØRSMÅL OM KOSTHOLDET

32. Er det noen matvarer det kunne være aktuelt å gi barnet, men som du unngår å gi fordi du er redd barnet kan reagere med allergi/intoleranse?

Sett ett kryss

Ja

Nei \Rightarrow [Gå til spørsmål 34](#)

33. Hvilke matvarer/ingredienser i matvarer unngår du å gi barnet?

Her kan du sette flere kryss

Glutenholdige mel/korn (hvete, havre, rug og bygg)

Vanlig kumelk

Morsmelkerstatning

Appelsin/appelsinjuice/annen sitrusfrukt

Fisk/skalldyr

Nøtter/nøtteprodukter (peanøttsmør o.l.)

Belgfrukter (erter, bønner o.l.)

Egg

Soya

Matvarer med tilsetningsstoffer

Annet

34. Har barnet problemer i forhold til spising/mat?

Her kan du sette flere kryss

Nei, har ikke noen problemer

Ja, dårlig matlyst/småspist

Ja, liker få matvarer

Ja, vanskelig med tilvenning til familiens kosthold

Ja, allergi/intoleranse mot enkelte matvarer

Ja, andre problemer

oppgi hvilke:

17375

SPØRSMÅL OM KOSTTILSKUDD

35. Får barnet vitamin D-tilskudd (som vitamin D-dråper/tran) eller annet kosttilskudd nå?

Sett ett kryss

- Ja
- Nei, men barnet har fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd tidligere \Rightarrow *Gå til spørsmål 37*
- Nei, barnet har aldri fått vitamin D-tilskudd/kosttilskudd \Rightarrow *Gå til spørsmål 38*

36. Hvor ofte og hvor mye vitamin D-tilskudd eller annet kosttilskudd pleier barnet å få nå?

For hver type kosttilskudd settes ett kryss for **hvor ofte** og ett kryss for **hvor mye** pr. gang.

Det er satt opp to mengder for en teskje: 3 ml (liten teskje) og 5 ml (stor teskje).

		Hvor ofte?				Hvor mye?							
		Ganger pr. uke		eller	Ganger pr. dag		Mengde pr. gang						
	Aldri/sjeldnere enn hver uke	1-3	4-6		1	2 el. flere	1 tablett	2 tabletter					
Multivitamin-tabletter for barn <u>med</u> A og D vitamin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐						
Multivitamin-tabletter for barn <u>uten</u> A og D vitamin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐						
Kalktabletter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐						
Vitamin C	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐						
Vitamin D-dråper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3 dråper	5 dråper				
Tran	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 ts 3 ml	1 ts 5 ml	1 bs 7 ml	1 ss 10 ml		
Andre type fiskeoljer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
Flytende multivitaminer (Sana-sol, Biovit og Nycoplus multivitamin mikstur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
Jern	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 ts 3 ml	1 ts 5 ml	1 bs 7 ml	1 ss 10 ml	1 tablett	2 tabletter
Annet kosttilskudd oppgi type:	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17375

37. Hvilke av følgende kosttilskudd har barnet fått fra 6. levemåned og frem til nå?Sett kryss ved **alle** levemånedene barnet har fått kosttilskudd

	Ikke fått	Levemåned							
		6	7	8	9	10	11	12	
Multivitamin-tabletter for barn <u>med</u> A og D vitamin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Multivitamin-tabletter for barn <u>uten</u> A og D vitamin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kalktabletter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vitamin C	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vitamin D-dråper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tran	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre type fiskeoljer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Flytende multivitaminer (Sana-sol, Biovit og Nycoplus multivitamin mikstur)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jern	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet kosttilskudd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

INFORMASJON OM KOSTHOLD OG ERNÆRING**38. Hvor har du fått informasjon om kosthold og ernæring til barnet fra det var 6 måneder gammelt og frem til nå, og hvordan vurderer du denne informasjonen?**

Sett ett kryss for hver linje

	Ikke fått informasjon	Svært nyttig	Nyttig	Lite nyttig	Unyttig
Helsestasjonen	☐	☐	☐	☐	☐
Helsepersonell utenfor helsestasjonen	☐	☐	☐	☐	☐
Homøopat	☐	☐	☐	☐	☐
Familie/kjente	☐	☐	☐	☐	☐
Ammehjelpen	☐	☐	☐	☐	☐
Bøker og/eller oppslagsverk	☐	☐	☐	☐	☐
Aviser/TV/Ukeblad	☐	☐	☐	☐	☐
Reklamemateriell	☐	☐	☐	☐	☐
Butikken	☐	☐	☐	☐	☐
Mattilsynets hjemmeside (www.mattilsynet.no)	☐	☐	☐	☐	☐
Sosial- og helsedirektoratets hjemmeside (www.shdir.no)	☐	☐	☐	☐	☐
Matportalens hjemmeside (www.matportalen.no)	☐	☐	☐	☐	☐
Andre internettsider	☐	☐	☐	☐	☐
Annet	☐	☐	☐	☐	☐

17375

39. Har du fått brosjyren "Mat for spedbarn", og hvordan vurderer du eventuelt denne brosjyren?

Sett ett kryss

- Ikke fått

 Svært nyttig

 Nyttig

 Lite nyttig

 Unyttig

40. Ønsker du mer informasjon om sped- og småbarnsernæring?

Sett ett kryss

- Ja

 Nei ⇒ *Gå til spørsmål 42*

 Vet ikke ⇒ *Gå til spørsmål 42*

41. Hvilke tema(-er) er det du særlig ønsker mer informasjon om i forhold til kosthold og ernæring nå når barnet er ca. 1 år gammelt?

Her kan du sette flere kryss

- Tilvenning til familiens kosthold

 Generelt om et sunt og variert kosthold til barnet

 Matvareallergi/-intoleranse

 Kosttilskudd

 Andre tema

oppgi hvilke :

BAKGRUNNSSPØRSMÅL OM BARNET

42. Når ble barnet født i forhold til ultralydstermin?

Sett ett kryss

- I 38. svangerskapsuke eller senere
 Før 38. svangerskapsuke

17375

43. Hvem har tilsyn med/passer barnet vanligvis på dagtid (hverdager)?*Her kan du sette flere kryss*

- Mor

- Far

- Dagmamma

- Barnehage

- Besteforeldre eller annen omsorgsperson

BAKGRUNNSSPØRSMÅL OM BARNETS MOR OG FAR**44. Hva er mors alder?***Skriv inn mors alder*

		år
--	--	----

45. Hvor mange barn har mor født?*Sett ett kryss*

- 1 barn

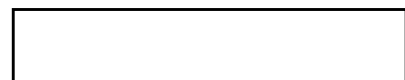
- 2 barn

- 3 barn

- 4 barn eller flere

46. Hvilken utdanning har barnets mor og far?*Sett kun ett kryss for høyeste fullførte utdanning hos mor og kun ett kryss for høyeste fullførte utdanning hos far*

	Barnets mor	Barnets far
9/10-årig grunnskole eller kortere	☐	☐
9/10-årig grunnskole og folkehøgskole eller annen ett-årig utdanning	☐	☐
Videregående opplæring (videregående skole/gymnas/fagbrev)	☐	☐
Fagskoleutdanning	☐	☐
Høgskole- eller universitetsutdanning på 4 år eller mindre	☐	☐
Høgskole- eller universitetsutdanning på mer enn 4 år	☐	☐
Annet	☐	☐
Vet ikke	☐	☐

17375

47. Hvordan var mors arbeidssituasjon før barnet ble født og hvordan er arbeidssituasjonen hennes nå?

Sykemeldinger i forbindelse med svangerskapet skal ikke regnes med. Dersom flere alternativer passer, kryss av for det alternativet som passer best.

Sett ett kryss for arbeidssituasjon før fødsel og ett kryss for arbeidssituasjon nå.

	Før	Nå
Utearbeidende heltid	☐	☐
Utearbeidende deltid	☐	☐
Hjemmearbeidende	☐	☐
Sykemeldt	☐	☐
Permisjon	☐	☐
Uføretrygdet	☐	☐
Under attføring	☐	☐
Student/skoleelev	☐	☐
Arbeidsledig	☐	☐
Annet	☐	☐

48. Hvordan er mors familiesituasjon?

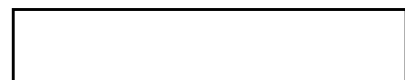
Sett ett kryss

- Samboer
- Gift
- Bor alene med barnet/barna
- Annet

49. Røyker mor nå?

Sett ett kryss

- Nei
- Ja, av og til (ikke hver dag)
- Ja, 1-9 sigaretter pr. dag
- Ja, 10 sigaretter eller flere pr. dag

17375

50. Oppholder barnet seg i rom hvor noen røyker?

Sett ett kryss

Nei

 Ja, av og til

 Ja, flere ganger i uken

 Ja, daglig

51. Har barnets foreldre eller søsken astma/allergi, eller har de hatt slike plager tidligere?

Her kan du sette flere kryss

Nei

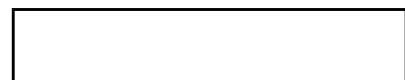
 Mor har/har hatt astma/allergi

 Far har/har hatt astma/allergi

 Barnets søsken har/har hatt astma/allergi

Tusen takk for at du tok deg tid til å besvare spørsmålene!

**Spørreskjemaet postlegges i vedlagte svarkonvolutt -
bildeboken skal du ikke returnere.**

Spedkost 2006 – 2007

Undersøkelse av kostholdet blant spedbarn

Oslo, mai 2007

Har du husket å sende oss spørreskjemaet om kosthold blant spedbarn?

For omkring 1 måned siden sendte vi deg et spørreskjema for å kartlegge kostholdet blant 12 måneder gamle spedbarn. Vi håper du har anledning til å fylle ut spørreskjemaet og sende det tilbake til oss en av de nærmeste dagene.

Hvis du allerede har returnert skjemaet, takker vi for hjelpen, og du kan se bort fra denne henvendelsen!

Alle som deltar i undersøkelsen vil være med i trekningen av 10 gavekort av kroner 10.000,- og 10 gavekort av kroner 5.000,-.

Det er frivillig å delta og du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen, men for at vi skal få representative resultater er det viktig at flest mulig av de som er trukket ut blir med. Vi kan ikke erstatte deg med en annen!

Du deltar ved å fylle ut det vedlagte spørreskjemaet. Det tar omkring 30 minutter å fylle ut skjemaet.

Alle opplysninger blir behandlet strengt fortrolig og etter lovbestemte regler. Mens undersøkelsen pågår vil navn og adresser oppbevares hos Statistisk sentralbyrå. I løpet av 2008 vil undersøkelsen avsluttes og navn og adresselister vil bli makulert. Undersøkelsen er meldt til Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste og godkjent av Regional komité for medisinsk forskningsetikk.

Har du noen spørsmål kan du ringe Anne Lene Kristiansen, Universitetet i Oslo, på telefonnummer 22 85 13 54 / 92 48 10 21. Du kan også skrive en e-post til a.l.kristiansen@medisin.uio.no

Returner spørreskjemaet i vedlagte frankerte svarkonvolutt innen 18. mai 2007.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Lene Frost Andersen
Prosjektleder
Universitetet i Oslo

Anne Lene Kristiansen
Prosjektmedarbeider
Universitetet i Oslo

UNIVERSITETET
I OSLO

 Sosial- og helsedirektoratet

Spedkost 2006 – 2007

Undersøkelse av kostholdet blant spedbarn

Oslo, juni 2007

Opplysninger om barnets vekt og lengde ved 12-månederskontrollen

Tusen takk for at du besvarte vårt spørreskjema om kosthold blant barn i ett års alder! Du er nå med i trekningen av 10 gavekort à kr. 10.000,- og 10 gavekort à kr. 5.000,-. Trekningen vil bli foretatt i august 2007.

Det er imidlertid ikke ført inn opplysninger om barnets vekt og lengde i spørreskjemaet vi mottok fra deg.

Skal du til 12-månederskontrollen før svarfristen utløper?

Ta med vedlagte kopi til helsestasjonen – for påføring av vekt og lengde ved fødsel og ved 12-måneders alder.

Skal du til 12-månederskontrollen etter at svarfristen har utløpt?

Fyll selv inn opplysninger om barnets vekt og lengde – kun ved fødsel (fra helsekortet).

Har du vært til 12-månederskontrollen?

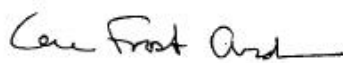
Fyll selv inn opplysninger om barnets vekt og lengde – ved fødsel og ved 12-måneders alder (fra helsekortet).

Vennligst returner arket i vedlagte svarkonvolutt innen **22. juni 2007.**

Hvis du har noen spørsmål kan du ringe Anne Lene Kristiansen, Universitetet i Oslo, på nummer 22 85 13 54 / 92 48 10 21. Du kan også skrive en e-post til a.l.kristiansen@medisin.uio.no

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Lene Frost Andersen
Prosjektleder
Universitetet i Oslo

Anne Lene Kristiansen
Prosjektmedarbeider
Universitetet i Oslo

UNIVERSITETET
I OSLO

 Sosial- og helsedirektoratet

Trykkeri: kursiv.no

Mnd/år: 3/2009

Opplag: 2000

Helsedirektoratet

Pb 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Tlf.: 810 200 50

Faks: 24 16 30 01

www.helsedirektoratet.no

Spedkost 2006-2007 er gjennomført av Universitetet i Oslo
på oppdrag fra Helsedirektoratet og Mattilsynet.

**UNIVERSITETET
I OSLO**

 Helsedirektoratet